

Troms

Amtsformandskab.

1880.

Indholdsfortegnelse.

Amtsformandskabet:	Side.
Medlemmer	3
Mødets Afholdelse for aabne Døre	3
Referat af Sager	4—7, 8—9
Valg af Opmand	3
Nedsættelse af Kommitteer	7—8
Berammelse af næste Møde	267
Approbation af Beslutningerne	267
Antegnelser og Decisioner:	
Amtskommuneregnskabet for 1878	9—16
Amtskommuneregnskabet for 1879	36—42
Medicinalfondets Regnskab for 1878	16—35
Medicinalfondets Regnskab for 1879	42—53
Amtsskoleregnskabet for 1878	111—113
Amtsskoleregnskabet for 1879	116—118
Fogdens Regnskab for Amtsskolen for 1878	35
Fogdens Regnskab for Amtsskolen for 1879	53
Regnskabet for Aftenskolerne for 1878	35—36
Regnskabet for Aftenskolerne for 1879	53—54
Amtsskolens Regnskab for 1878—79	113—116
Aandssvage Børn:	
Bidrag til Karl Bernhard Kristiansen af Ramfjord	168
Blinde:	
Kristiania Blindeinstituts Beretning om Ole Andreas Olsen	164
Brændevisudskjækning ombord i Dan.skiibe	170—172

Budgetter:

	Side.
for Amtsskolen	96—100
for Amtsskolekassen	70—90
for Amtskommunen	258—262 og 264—266
for Aftenskoler	90—96

Dampskibsselskabet:

Valg af Fuldmægtig ved Selskabets Generalforsamling	266
---	-----

Døvstumme:

Beretning fra Trondhjems Døvstummeinstitut	165
Bidrag til Ole Johan Andersen Foldvik	166
do. - Hans Hansen Pollen	167
do. - Hans Peter Aarberg	168

Fængselsvæsen:

Forhøielse af Løn og Godtgjørelse for Vagtm. ved Ibestad Hjelpef.	194
---	-----

Handel under Makketiden paa Grimsholmen	173
--	-----

Jordemodervæsen:

Bevilgning af Løn til en Jordemoder i Hillesø	154
do. af 4 Jordemoderstipendier	155
Eftergivelse af Stipendium til Jordemoder Marie Nilsdr. Guldhav	158

Kvægudstilling , Bidrag til Statens Udstilling	178
---	-----

Legat:

Anvendelse af Renterne af Kong Oscar II's Legat	172
---	-----

Landhusholdningsselskabet:

Beretning om Selskabets Virksomhed i 1879	173
Uddrag af Regnskabet for 1879	173
Amtsagronom Hansens Fjøsbejlinger i 1879	176
do. do. Reiseberetning i 1879	177—178
Lars Eriksens Fjøsbejlinger i 1879	178
Bevilgning til Selskabet for Terminen 1881—1882	178
Valg paa Medlemmer af Bestyrelsen	178

Lensmændenes Løn	178
-----------------------------------	-----

	Side.
Makketiden: Handel paa Grimsholmen	173
Markedsafgift	196
Medicinalvæsen:	
Medicinalfondets udlaante Kapitaler, Værditaxter og Naboattester	26
do. do. Afdrag af Laan	26
Medicinalfondets Midler indsættes i Sparebank	26
Lægers Diæt for Tilsyn med Sindssyge	28
Lægehonorar for Behandl. af syge Fiskere i Tromsø udenfor Sygeh.	29—30
Lofotopsynets Bemærkn. om Anvendelse af Medicinalfondets Midler	124—127
Indkjøb af Bogen: Sygepleiersken	156
Nedsættelse af Betalingen for Marie Gjørks og 3 Børns Henliggen paa Sygehuset	157
Vaccinatorers Skyds	198
Forandring i Medicinalloven, om Ishavsfiskeres Kur og Pleie	215—222
Forandring i samme, ang. Kjøbefartøiernes Besætninger, Gregersens og Uelands Forslag	244—257
Fri Kur og Pleie for syg Fisker Rubert Pedersen Graagaard	225
Sygehuset i Tromsø:	
Beretning om Virksomheden i 1879	118
Fortegn. over Inventariet ved Tromsø Sygehus, 31te Decbr. 1879	128—132
Anskaffelse af nyt Inventarium	133—136
Bevilgning til Istandsættelse af Sygehusbygningerne	137—154
Løn til en Tjenestdreng ved Sygehuset	199—208
Kontrakt ang. Diakonissers Benyttelse ved Sygehuset	208—210
Sygehuskommissionens Beretning om Anvendelsen af de i 1879 bevilgede Midler	226—230
Honorar til Sygehuskommissionen	257
Valg paa dens Medlemmer	267
Karlsø Sygehus og Lægebolig:	
Distriktslægen intet Honorar for Tilsyn med Syge som behandles for offentlig Regning	120
Distriktslægens Godtgjørelse som Økonom	121

	Side.
Skjærvø Sygehus:	
Beretning om dets Virksomhed i 1879	122
Baisfjord, Sygehus og Lægebolig	210—215
Ministerielle Forretninger, Betaling for dem	197
Regnskaber:	
Uddrag af Amtskommuneregnskabet for 1879	268
— - Medicinalfondets Regnskab for 1879	272
— - Amtsskolekasseregnskabet for 1879	276
— - Regnskabet for Aftenskoler for 1879	277
— - Amtsskoleregnskabet for 1879	278
— - Regnskabet for Skjærvø Sygehus for 1879	279
— - Regnskabet for Landhusholdningsselskabet for 1879	176
Revisionen:	
Honorar for Revisorerne	267
Valg paa Revisorer	267
Rovdyrs Udryddelse:	
Andragende om Udbetaling af Præmie for endel Ræve	192
Præmie for Udryddelse af Ravn, Kraake og Skjære	193
Sindssyge:	
Beretning om dem, som forpleies for Amtets Regning	158—164
Skolevæsen:	
Skolepenge ved Amtsskolen	97—98
De til Skolevæsenet af Stortinget for 1880—81 bevilgede Midler	102
Beretning om Amtsskolens Virksomhed	103—110
Budgetforslag for Amtsskolen	98—104
Redegjørelse vedkom. Bevilgningen til Aftenskoler for 1879—80	90—92
Forslag til Bevilgning til Aftenskoler for 1880—81	93—96
Uanviste Bevilgninger af Amtsskolekassen	67—70
Redegjørelse for Amtsskolekassens Midler	62—67
Budgetforslag for Amtsskolekassen	70—90
Oversigt over Forandring ved Skoleeiendomme	60—62
Beretning om Uddannelseskursus for Almueskolelærere	54—57

Forslag til Bevilgning til Uddannelseskursus til Almueskolelærere	58—59
Valg paa Medlemmer af Amtsskolekommissionen	101 og 266
Fortegnelse over Lærere, som faa Alderstillæg	280

Skydsvæsen:

Skydsskaffer i Finkroken, Lon til ham	191
Forhøielse af Betalingen fra fast Station paa Søveien i Salangen .	266

Vaccinatorers Skyds	198
--------------------------------------	-----

Veivæsen:

Cirkulære fra Veidirektøren om fremtidige Veianlæg	222—225
Anvendelse af de til Veiarbeider i Amtet for 1880—1883 bevilgede 80,000 Kr.	230—240
Oprettelse af en Veikasse for Amtet	240—244
Bidrag til Vei fra Lyngseidet til Pollen	244
Veianlæg i Salangen	244
Veianlæg paa Hindøen	230

Trykfeil.

Side	8. nederst: Helland, læs: Ueland.
"	24. 6te Linie nedenfra: Kristiansund, læs: Kristiansand.
"	107. 6te Linie ovenfra: behandlet, læs: Behandlet.
"	120. sidste Linie: Besluintng, læs: Beslutning.

mandskab. Efterat dette Forslag var forkastet med 10 mod 8 St. voterede man alternativt mellem Komiteindstillingen og Helbergs Forslag med det Resultat, at Helbergs Forslag bifaldtes med 11 mod 7 Stemmer.

Sag No. 51. Cirkulære fra Veidirektøren om fremtidige Veianlæg.

Cirkulæret med Amtmandens Paategning og Komiteens Indstilling er saalydende:

Kristiania den 28de Mai 1880.

Fra
Veidirektøren.

Cirkulære.

I min Fremstilling af 17de November 1879 til det kongelige Indredepartement, betræffende Veibudgettet 1880—1883, har jeg (se Storh. Prop. No. 10, 1880, Pag. 8) udtalt mig for Ønskeligheden af, at man kunde faa planlagt Landets Veinet, idet man, naar Planer og Forslag forelaa, vilde have lettere for at klassificere de paa Bane bragte Anlæg, der afhænge ei alene af den Rolle, de spille med Hensyn til Berettigelse ligeoverfor Trafiken, men ogsaa af deres Kostende.

I Betragtning af Forholdene og efter forudgangen Konferance med Indredepartementet fandtes det imidlertid af Hensyn til flere stærke Krav paa Statskassen ikke hensigtsmæssigt at foreslaa opført paa det forestaaende 3 Aars Veibudget et større Beløb til Anstillelse af nye Veiundersøgelser, end at man betimeligt og grundigt først kunde forberede de Vejprojekter, der kunde blive Spørgsmaal om at forelægge for Stortinget i 1883 og senere andre Anlæg, saavidt de til Undersøgelsen bevilgede Midler tillode.

Sammesteds fremhæves, at jeg har ladet flere af Amtsformandskaberne i 1879 forelægge Spørgsmaal om, hvorledes de for Tur staaende Projekter inden Amterne burde klassificeres, og at kun faa Amtsformandskaber derom have udtalt sig, hvoriblandt Nordlands Amt, der nedsatte en Amtsveikommission for at tage Spørgsmaalet under grundig Behandling, og dens Resultater foreligger i Behandlingen af forestaaende Veianlæg i Nordlands Amt (se min Fremstilling til Veibudgettet (— Prop. No. 10, 1880 — Pag. 118—127).

I denne Forbindelse har jeg troet at burde henviser til min Skrivelse til Indredepartementet af 21de April 1879, som fra dette vides at være sendt til de

respektive Amter, og hvori jeg har givet en almindelig Fremstilling angaaende Veivæsenets Udvikling og Fremtid i Landet. Til denne Skrivelse er ogsaa henvist i min Fremstilling til Veibudgettet 1880—83, Storh. Prop. 1880 No. 10, Pag. 7.

Efter en paa Basis af mit personlige Kjendskab til de forskjellige Landsdele udarbejdet Oversigtstabel over de forskjellige forestaaende Hovedveis-Anlæg eller Omlægninger i Landet, hvorom der dengang var vakt eller antoges at ville blive vakt Motion, fremførtes, at der forestod Anlæg for en samlet Længde af 472 Mile eller 5286 Kilometre med en delvis supponeret og delvis beregnet Udgift af ca. 31 Millioner Kroner.

Efter den hidtil havde Bevilgning af ca. 1 Million Kroner pr. Aar, skulde efter denne Forudsætning kræves ca. 30 Aar, før samtlige paa Bane bragte Veianlæg kunde blive fremmede. I disse Anlæg er ikke medtaget de paa Bane bragte Bygdevei-Anlæg, af hvilke jeg har Grund til at tro, at flere fremtiden ville komme til at overgaa til Hovedveis-Anlæg. I denne Forbindelse tillader jeg mig at henviser til min Cirkulærskrivelse til de forskjellige Amtmænd af 12te September 1876 om fremtidige Bygdeveis-Anlæg.

Jeg har endnu ei faaet Tid til at behandle de fra de forskjellige Amter indkomne Meddelelser ianledning af dette Cirkulære, saaledes at jeg ei har Oversigt over, hvad i den Anledning foreligger.

Under den Stilling, som Spørgsmaalet om Bidrag af Veifondet eller Statskassen til Bygdeveie for Tiden indtager, hvorom jeg tillader mig at henviser til det kongl. Indredepartements underdanigste Foredrag af 20de Januar 1880 — se Storh. Prop. No. 10, 1880, Pag. XXXVIII — XL samt min Udtalelse til Departementet af 31te December 1879, hvorefter jeg ei vilde anbefale noget enkelt Anlæg fortrinsvis til Stats- og Veifonds-Bidrag uden at erholde en Oversigt over de samtlige paa-gaaende Krav, skal jeg tillade mig endvidere at henviser til indeværende Aars Storthings Veikomites Indstilling af 15de April 1880, (Indst. S. No. IV) paa hvis Pag. 28—29 Spørgsmaal om Bidrag til Bygdeveie nærmere er omhandlet, og hvoraf indtages Følgende:

„Med Veikomiteen i 1878 skal nærværende Komite forøvrigt indrømme, at Veilovens Definition i dens § 1, om hvilke Veie skulle regnes til Hovedveie, er saa rummelig, at det vanskeligt kan undgaaes, at Veie, som nærmest have Karakteren af Bygdeveie, kunne komme ind under Bestemmelserne om Hovedveie ved,

at de af Amtsformandskabet besluttes omklassificerede til saadanne. Dette er formentlig ogsaa for en Del Tilfældet med de paa nærværende Budget opførte Veianlæg. Men heri ser Komiteen, saalænge de nuværende Forholde bestaa, ingen Skade, da ellers Distrikter, hvis Naturforholde ere saadanne, at deres fleste Veie, sammenlignet med Forholdene i andre Distrikter, nærmest maa betragtes som Bygdeveie, i større Udstrækning kunde blive udelukkede fra Tilskud fra det fælles Veifond.

Saalænge der imidlertid ikke haves nogen udarbejdet Plan for Bygdeveies Anlæg, gaar det efter Komiteens Formening ikke an uden videre at bevilge Bidrag til saadanne Veie, medmindre, foruden de øvrige Betingelser, som i Almindelighed paabindes Distrikterne, ogsaa vedkommende Veianlægs Klassifikation som Hovedvei er vedtaget.

Komiteen fortsætter med at fremhæve Ønskeligheden af en almindelig Veiplan for det hele Land og efter at have omhandlet Nordlands Amtsformandskabs Beslutning med Hensyn til dette Spørgsmaal, konkluderer den med:

„Det forekommer Komiteen, at disse Exempler fortjene Efterligning. Paa denne Maade kunde man antagelig ved Samarbejde mellem de engere Kommuner, Amtskommunerne og disses Veiingeniørers samt Statens Veivæsens Bestyrelse opnaa om ikke saa lang Tid at faa udarbejdet en Veiplan for det hele Land, bygget paa en alsidig, kyndig Forundersøgelse og som uden Tvivl vilde være til uberegnelig Nytte ved Afgjørelsen især af forekommende Bygdeveispørgsmaal“.

Det er selvfølgelig, at Udarbejdelsen af en saadan Oversigt for det hele Lands fremtidige Veinet vil kræve flere Aars Arbejde alene til Forberedelse. For imidlertid itide at kunne lægge en Plan for Udarbejdelsen af et saadant Veinet og specielt tage i Betragtning, hvilke af Amternes Veie nærmest maa staa for Tur til Undersøgelse i 1ste Budgetaar til mulig Forelæggelse for de respektive Amtsformandskaber i 1881 eller 1882 og Storthinget i 1883 i Anledning af 3. Aar Veibudgettet 1883—86, skal jeg tillade mig at henstille til Hr. Amtmanden enten personlig at udtale Dem eller i Tilfælde indhente Amtsformandskabets Udtalelse om:

- A. Hvilke Veianlæg man i det Hele taget inden Amtet skulle ønske at faa fremmet ved Bidrag af Veifondet.
- B. Om muligt, i hvilken Rækkefølge de respektive Anlæg i Tilfælde ønskes fremmede.

- C. Hvilke Undersøgelser i Tilfælde skulde ansees ønskeligt at faa fremmede i den nærmeste Fremtid.
- D. Specielt og i ethvert Tilfælde ønskes en Udtalelse om, hvilke Anlæg der fortrinnsvis antages at staa for Tur til at komme til Udførelse i Budgetterminen 1883—86, for at der kan træffes Forføjning til Undersøgelsesernes Anstillen og Projekternes betimelige Bearbejdelse i den Udstrækning, som de forehavende Midler og Tidsomstændighederne iøvrigt maatte tilstede.

Hans H. Krag.

Til

Hr. Amtmanden i Tromsø Amt.

Nærværende Cirkulære forelægges Amtsformandskabet for det Tilfælde, at samme maatte ville udtale sig om de af Veidirektøren fremsatte Spørgsmaal. Veiledning til Besvarelse haves allerede i den i Amtsforhandlingerne for 1877 Side 201 indtagne Oversigt over de Veie og Broer i Tromsø Amt, som i Begyndelsen af 1877 endda ikke vare nærmere undersøgte og beregnede, samt i den i Amtsforhandlingerne for 1879 Side 198 indtagne Supposition over fremtidige Veianlæg i Amtet.

Tromsø Amt den 12te Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Fra

Komiteen No. 1.

I Anledning af Sag No. 51 indstiller Komiteen til saadan

Beslutning:

Sagen udsættes for at afgjøres af næste Amtsformandskab.

Tromsø den 9de Juli 1880.

M. Lundberg,
Formand.

L. M. Hansen,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 56. Andragende om Bidrag til Udgifter ved Kur og Pleie af syg Fisker Rubert Pedersen Graagaard af Karlsø.

Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra Komiteen No 2.

I Anledning Sag No. 56 tillader Komiteen sig at bemærke, at Distrikts-

Fra

Kommitteens No. 2.

I Anledning af Sag No. 57 tillader Kommitteens sig at indstille til Amtsformandskabet at fatte følgende

Beslutning:

- a. Sygehuskommissjonens Beretning indtages i de trykte Forhandlinger.
- b. Den ansøgte Efterskudsbevilling paa Kr. 1289.89 bevilges af Medicinalfondet.

Tromsø, 9de Juli 1880.

P. Chr. Nikolaisen,
Formand.Oskar Eng,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Da saavidt var passeret blev det paa Grund af forestaaende Thingreise tilladt Foged Nilsen at være fraværende fra Forsamlingen, hvorefter Protokollen paa Fogdens Vegne efter Bemyndigelse føres af Cand. jur. P. Kjerschow.

Sag No. 52. Angaaende Anvendelse af de til Veiarbeider i Amtet bevilgede 80,000 Kr.

I Forbindelse hermed foretoges

Sag No. 55. *Skrivelse fra endel Opsiddere i Trondenæs om Veien paa Hindøen fra Bergsbro til Sandtorv.*

Veidirektørens Skrivelse med Bilag, Det Kgl. Indre-Departement Do. af 24de Juni, Amtmandens Skrivelse af 3die Juli og Kommitteens Indstilling er saal.:

Kristiania den 23de Juni 1880.

Fra

Veidirektøren.

Ved Behandling af Veibudgettet har Stortinget i Overensstemmelse med den kongelige Proposition for Treaarsperioden 1880—83 opført til Fremme af Veiarbeider i Tromsø Amt et Beløb af 80,000 Kr. paa Betingelse at Distriktet foruden at udrede Erstatning for Grund og Gjørdehold, hvorunder indbefattet Erstatning for Grustag i Anledning af Veianlæggene samt for anden Jordskade udenfor Veilinien, som ved denne foranlediges bidrager $\frac{1}{2}$ — en Femtedel — af de øvrige medgaaende Omkostninger.

Da Veibudgettet endnu ikke er mig meddelt fra Indredepartementet medens

Amtsformandskab allerede skal holdes den 5te næste Maaned tror jeg herved at burde henstille til Hr. Stiftamtmanden at erhverve Amtsformandskabets Betænkning angaaende Anvendelse af det ovennævnte Beløb, som saaledes kan ventes at ville blive til Disposition for kommende Treaarsperiode, idet jeg under Henvisning til Ingeniør Tygens i Amtsformandskabsforhandlingerne for 1879 indtagne Tabel over Veiprojekter inden Amtet samt min Fremstilling til Veibudgettet, Storth. Prop. 1880, No. 10, Pag. 128—130, til Orientering skal fremsætte følgende Bemærkninger:

Af de Arbeider, hvortil Midler tidligere er tilladt anvendt er nu samtlige paa det Nærmeste afsluttede, dog kan for Øvrevand — Sjøveiens Vedkommende endnu ikke med Sikkerhed siges, hvorvidt ikke en ubetydelig Overarbeidelse vil finde Sted, ligesom muligens ogsaa Grusningsarbeider i Maalselvdalen kunne komme til at tiltrænge et mindre Beløb, hvorfor man har anset det hensigtsmæssigst indtil Videre at lade de resterende Kr. 1810 af 1877 $\frac{1}{2}$ Bevilgningen henstaa udisponerede (kfr. Hr. Stiftamtmandens Skrivelse af 26de Januar 1880 til Departementet angaaende Grusningsarbeider i Bardo, (hvorom mere nedenfor).

Idet man ved denne Ordning antager at kunne gaa ud fra, at de ældre Arbeider vil kunne udføres uden Tilskud af Bevilgningerne for Perioden 1880—83 har man ved dennes Anvendelse altsaa kun at tage Hensyn til nye Arbeider, forsaavidt ikke Ingeniør Tygen inden Amtsformandskabet maatte give Hr. Stiftamtmanden anden direkte Besked.

Det af Stortinget forlangte Femtedelsbidrag er nu — med endel formentlig formelle Mangler hvorom henvises til nogle ved Kontoret udarbejdede Bemærkninger, som jeg har troet til Hr. Stiftamtmandens Overveielse at burde vedlægge — vedtaget for følgende Veiarbeider, der opføres i den Orden, hvori de ere nævnte i den med Ingeniør Tygens Skrivelse af 26de April 1879 følgende Tabel (Amtsformandskabsforhandlingerne 1879 Pag. 198—201).

1. Vei paa Hindøen (Hr. Stiftamtmandens Skrivelse af 12te September 1879).
3. Broer i Maalselven (Skrivelse af 26de November 1879).
4. Vei fra Lyngseidet til Pollen (Skrivelse af 12te September 1879).
5. Vei fra Skjærret til Sagelvvand i Balsfjord (Skrivelse af 9de Februar 1880).
6. Bardo Kirke — Strømsmo (Skrivelse af 12te September 1879).
11. Reisenstrømmen i Reisen — Maalselven (Skrivelse af 26de Januar 1880).

Med Hensyn til de under No. 2 i Tygens Tabel opførte Grusningsarbeider

i Bardo vil jeg ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, at den med Hr. Stiftamtmandens Skrivelse til Indredepartementet af 26de Januar 1880 indsendte Beslutning af Bardo Herredsstyrelse, dateret 6te Oktober 1879, kun vedtager $\frac{1}{10}$ Bidrag samt derhos kun er gjældende for de Arbeider, som blive udførte med det af Stortinget i 1877 bevilgede Beløb. Da det — som oven paaapeget — er tvivlsomt, hvorvidt der af nævnte Bevilgning vil kunne blive noget betragteligt Beløb tilovers hertil, vil det vistnok blive nødvendigt for i Tilfælde at kunne faa Midler disponeret af den nye Bevilgning at erhverve ny Beslutning.

Sluttelig bemærkes, at jeg allerede under 4de Juni anmodede Ingeniør Tygen om at konferere med Hr. Stiftamtmanden og at meddele Forslag angaaende Fordeling af Bevilgningen til Tromsø Amt, men at han under 5te næstefter har meddelt, at Hr. Stiftamtmanden forudsatte, at Fordelingsspørgsmaalet maatte henstaa til efter Amtsformandskabet. For mit personlige Vedkommende er jeg stemt for at tilraade Departementet, at en større Del af Beløbet under enhver Omstændighed maa faa Anvendelse til Veianlæg paa Hindøen.

Hans H. Krag.

Til
Amtmanden i Tromsø Amt.

Bemærkninger

vedkommende foreliggende Distriktsbeslutninger om Vedtagelse af forhøiet Bidrag for følgende Arbeider, der opføres i den Orden, hvori de ere nævnte i den med Ingeniør Tygens Skrivelse af 26de April 1879 følgende Tabel (Amtsformandskabsforhandlingerne 1879 Pag. 198—201).

Vei paa Hindøen.

Throndenæs Herredsstyrelses Beslutning af 10de Januar 1878 (Amtmandens Skrivelse af 12te September 1879) gaar ud paa, „at der til Stortinget indgives Andragende om, at der til det forhen projecterede Veianlæg mellem Sandtorv og Bergsbro bevilges de dertil fornødne Midler, mod at Kommunens Andel ikke sættes høiere end til $\frac{1}{2}$ Del. Skulde imidlertid dette mod Forventning ikke af Stortinget antages maa Kommunen, skjønt overanstrengt, dog indgaa paa at overtage $\frac{1}{2}$ Del og forresten paa de forhen vedtagne Betingelser“.

Da Sagen om Bidragets Størrelse ikke har været Stortinget forelagt paa den Maade som det herved synes at være forudsat, er det vel tvivlsomt om denne

Beslutning kan godtages som Vedtagelse af det høiere Kvotadebidrag, ligesom her ei havens nogen Udskrift, hvoraf kan sees Omfanget af de forhen vedtagne Betingelser. Departementet fordrer som bekjendt, at Udgifterne til Grund m. V. overtages efter Storthingsbeslutningens Ordlyd og vil vel tillige ved et større Arbeide, som her omhandlet, forlange, at Vedtagelsen skal gjøres gjældende ogsaa for parcelvis Oparbeidelse.

Broer i Bardo og Maalselven.

Fornøden Vedtagelse antages for Maalselvens Vedkommende at foreligge ved Maalselvens Herredsstyrelses Beslutning af 20de Oktober 1879 (Amtmandens Skrivelse af 26de Novbr. s. A.) sammenholdt med Beslutning af 9de Septbr. 1875.

For Bardo Herreds Vedkommende vides ingen Beslutning at foreligge.

Vei fra Lyngseidet til Pollen.

Bidraget antages ordnet ved Lyngens Kommunebestyrelses Beslutning af 26de August 1879 (Amtmandens Skrivelse af 12te Septbr. s. A.) Beslutningen er ogsaa gjældende for parcelvis Oparbeidelse.

Vei fra Skjærret til Sagelvvand i Balsfjord.

Balsfjordens Herredsstyrelse har i Møde den 8de Oktober 1879 og 14de Januar 1880 (Amtmandens Skrivelse af 9de Februar 1880) besluttet, at „den af Herredsstyrelsen under 22de September 1873 fattede Beslutning om Veianlæg fra Skjærret om Storstennæs til Sagelvvandet forandres derhen, at Kommunen udreder $\frac{1}{2}$ af samtlige dertil medgaaede Omkostninger . . .“

Om Vedtagelsen er fyldestgjørende vil efter dette afhænge af, hvorledes den tidligere Beslutning lyder om Omkostningerne til Grund m. V. deri er overtaget efter Storthingsbeslutningens Ordlyd og om Vedtagelsen er forbindende ogsaa om kun en Del af Anlægget oparbeides.

Bardo Kirke — Strømsmo.

Ved Beslutning af 15de Januar 1878 (Amtmandens Skrivelse af 12te September 1879) har Bardo Herredsstyrelse andraget om et Bidrag af offentlige Midler af tilsammen 16,000 Kr. til Anvendelse paa nærmere betegnede Dele af denne Veilinie og har dertil vedtaget at udrede en Femtedel af Bidraget eller af samtlige til dette Arbeide medgaaede Omkostninger samt vedtaget Erstatning for Grund m. V.

Reisenstrøm i Reisen (Finsandmoen) i Maalselven.

I kombineret Møde den 30te Decbr. 1879 har Reisons Sogus og Maalsel-

vens og Bardo Herreders Formænd og Repræsentanter vedtaget $\frac{1}{2}$ Dels Bidrag samt Udredelse af Erstatning til Grund m. V. for et Veianlæg „fra Reisenstrømmen i Reisen om et Punkt i Nærheden af Gaarden Sæterli langs Andsvandet til Maalselvns Vei ved Andselven eller Rusten“, cfr. Skr. af 26de Januar 1880.

Det bemærkes, at der vel ikke for Øieblikket kan have nogen Oversigt over, hvorvidt Anlægget i Tilfælde kan komme til at gaa efter den Linie, som i Beslutningen angivet, samt at ogsaa her savnes Vedtagelse af parcelvis Oparbejdelse.

Fra
Den Kongelige Norske Regjerings
Departement for det Indre.

Ved Behandlingen af den Kongelige Proposition til Veibudget for Budgetterminen 1880—1881 har Stortinget for en treaarig Arbejdsperiode opført et Beløb af 80,000 Kroner til Fremme af Veiarbejder, hvor det maatte findes hensigtsmæssigt, inden Hr. Stiftamtmandens Distrikt, paa Betingelse, at Distriktet bidrager $\frac{1}{2}$ — en Femtedel — af de medgaaende Omkostninger. Foruden denne Kvotadel af Omkostningerne skal Distriktet derhos efter Stortingets Beslutning udrede „Erstatning for Grund og Gjørdehold, hvorunder indbefattet Erstatning for Grustag i Anledning af Veianlæggene samt for anden Jordskade udenfor Veilinién, som ved disse foranlediges“.

Ved herom at underrette Hr. Stiftamtmanden skal man henstille til Dem af det i næste Maaned sammentrædende Amtsformandskab at erhverve Udtalelse angaaende Anvendelsen af ovennævnte Bevilgning, cfr. Hr. Stiftamtmandens gjennem Veidirektøren modtagne Skrivelse af 24de September 1879.

Christiania den 24de Juni 1880.

Vogt.

H. Riddervold.

Til
Amtmanden i Tromsø Amt.

Fra
Amtmanden i Tromsø Amt.

Ved at fremlægge boilagte Skrivelse fra Veidirektøren af 23de Juni 1880 angaaende de af indeværende Aars Storting for Terminen 1880—1883 til Fremme af Veiarbejder i Tromsø Amt bevilgede 80,000 Kroner samt de i Skrivelsen nævnte

Bemærkninger, skal jeg for Fuldstændigheds Skyld oplyse, at følgende Herreder hidtil have bevilget Bidrag af $\frac{1}{2}$ til efternævnte Veianlæg m. v.

1. *Trondenes Herred.* Veien paa Hindøen fra Sandtorv til Bergsbro, hvorefter henvises til Veidirektørens Skrivelse, bliver $3\frac{1}{2}$ Mile lang og er kalkuleret til Kr. 122000.00
2. *Maalselvns Herred* til Broer og Stikrender paa allerede oparbejdede Veie i Distriktet, hvortil antages at ville medgaa 22400.00
se forøvrigt Bemærkningerne.
3. *Bardo Herred.* Ved Skrivelse af 12te Septbr. 1879 henstillede jeg til Formandskabet, at der maatte fattes Beslutning om at Herredet skulde bidrage $\frac{1}{2}$ til Grusning, Broer og Stikrender paa allerede oparbejdede Veie. I denne Anledning fattede Herredsstyrelsen under 24de Mai 1880 en Beslutning om at Herredet udrede $\frac{1}{2}$ af medgaaende Omkostninger ved Grusning og Stikrender paa allerede oparbejdede Veie i Bardo samt til Grusning paa det i Salangens Herred beliggende Veistykke fra Kistefosbro til Gadskøy, til hvilken sidste Vei Bardo ifølge tidligere fattet Beslutning har at yde Bidrag. Det vil sees, at Herredsstyrelsen i denne Beslutning ikke har nævnt Broer paa Veiene i Bardo, naagt dette Ord fandtes i mit Forslag. Hvad Grunden dertil er, kan ikke sees af Beslutningen.

Til Stikrender og Broer i Bardo antages at ville medgaa 5600.00
og til Grusning i Bardo og paa Veistykket i Salangen . 9000.00

14600.00

Pligtarbejde er desuden paaregnet.

4. *Lyngens Herred* til et Veianlæg fra Lyngseidet til Pollen, omt. 1 Mil, anslaaet til at koste omkring 40000.00
se Bemærkningerne.
5. *Balsfjordens Herred* til et Veianlæg: Skjærret—Storsteenes—Sagelvvand, der bliver omtrent $1\frac{1}{2}$ Mil langt og er anslaaet til at koste 30000.00
se Bemærkningerne.

Trausp. Kr. 234000.00

6. *Bardo Herredsstyrelse* har foruden den af Veidirektøren nævnte Beslutning endvidere fattet Beslutninger af 18de Oktbr. 1877 og af 15de Januar 1880 efter hvilken sidste Herredet skal udrede $\frac{1}{2}$ af Omkostningerne ved Anlæg af Vei:

1. fra Delet ovenfor Bardo Kirke til Foshaug Bro $\frac{1}{2}$ Mil.
2. fra Livelten til Livelt-Tverelven $\frac{1}{2}$ Mil og en Parsel ved Forsæt $\frac{1}{2}$ Mil.
3. fra Foshaug Bro til Joratverelv $\frac{1}{4}$ Mil.
4. fra Delet ved Foshaug—Bostad til Viken $\frac{1}{2}$ Mil.

I hvilket Forhold disse flere Beslutninger skulle staa til hinanden, er ikke sagt, men Mening er formodentlig den, at den sidste skal træde istedetfor de første.

Omkostningerne ved Oparbejdelse af disse forskellige Veistykker ere ikke kalkulerede, men sætter man den Veilængde som det for Tiden kan blive Spørgsmaal om at oparbejde til omkring 1 Mil, antages Omkostningerne at kunne sættes til omkring . . . „ 30000.00

Forøvrigt er jeg tilbøielig til at antage, at man for Tiden bør indskrænke sig til den Veilinie, som gaar fra Bardo Kirke over Broen ved Foshaug op imod Strømsmo.

7. *Reisens Sogn* i Tranø Herred samt Maalselvns og Bardo Herreder have som i Anmærkningen anført ved en fælles Beslutning af 30te Deebr. 1879, der indeholder det nærmere om Fordelingen, vedtaget at bidrage $\frac{1}{2}$ af Omkostningerne ved et Veianlæg fra Reisenstrømmen om Andsvandet til Maalselvns Vei ved Andselven eller Rusten. Dette Veianlæg, som er det samme, som det der omhandles i Amtforhandlingerne for 1877 Side 202 Nr. 9 og i Amtforhandlingerne for 1879, Side 198 under Navnet: Reisenstrømmen — Finsundmoen, bliver omtrent $1\frac{1}{4}$ Mil langt og er foreløbig anslaaet til at koste omkring . . . „ 78000.00

Tilsammen Veianlæg m. v. til en omtrentlig Sum af Kr. 342000.00

Dette er altsaa de Arbejder, til hvis Paabegyndelse eller Fuldførelse der kan blive Spørgsmaal om at anvende de nu bevilgede 80,000 Kroner.

Om at faa Del i det Bevilgede er indkommet følgende hermed følgende Andragender, nemlig forsaavidt angaar

- a. Arbejdet No. 2 fra Maalselvns Formandskab, dateret 21de Oktbr. 1879.
- b. Arbejderne No. 3 og 6 fra Bardo Formandskab, dateret 6te Juni 1880.
- c. Arbejdet No. 4 fra Lyngens Formandskab, dateret 11te Juni 1880.
- d. Arbejdet No. 5 fra Balsfjords Formandskab, dateret 17de Jan. 1880.
- e. Arbejdet No. 7 fra Bardo Formandskab, dateret 6te April 1880.

Det er selvfølgelig ogsaa Trondenæs Herreds Ønske at faa Penge til Veianlægget No. 1.

Idet jeg forelægger disse Sager for Amtsformandskabet, henstiller jeg til samme at ville afgive Erklæring om hvorledes Midlerne antages at burde anvendes.

For min Del skal jeg udtale, at jeg vilde anse det ønskeligt, om alle de nævnte Arbejder kunde faa nogen Andel i den omhandlede Bevilgning. Dette vilde tilsiges af Billighedshensyn og vilde derhos virke heldigt ved at vække Interessen for Veianlæg og Villigheden til at bidrage til saadanne i forskellige Dele af Amtet. Imidlertid bør en Fordeling ikke gaa videre end Hensynet til Administrationen og Økonomien ved Veianlæggene tillader. I saa Henseende har jeg Tvivl om hvorvidt det skulde være tilraadeligt at begynde samtlige Arbejder i Treaaret. Af disse Hensyn er jeg tilbøielig til at anbefale at de 80,000 Kroner anvendes saaledes:

- a. Arbejdet No. 2, Broer og Stikrender i Maalselven antages at burde paa det nærmeste fuldføres i dette Treaar. Veiene i Indlandsdistriktet Maalselven ere allerede saa meget befærdede, som neppe nogen anden Vei i dette Amtsdistrikt vil blive. Paa den anden Side maa det erkjendes, at de derværende Broer og Stikrender, som i sin Tid ikke bleve byggede saaledes, at de kunde have nogen Varighed, nu er i en yderst daarlig Forfatning. Jeg mener at det er paa høi Tid at rette paa dette mislige Forhold og kan ikke anbefale, at nogen væsentlig Del af dette Arbejde skydes ud over Treaaret. I Henhold dertil antages at burde anvendes til dette Arbejde Kr. 20,000.
- b. Arbejderne No. 3 og 6 formenes, fordi Bardo er et Indlandsdistrikt, der i langt høiere Grad end Sødistrakterne tiltrænge Veie, ogsaa at

Transp. Kr. 20,000.

Transp. Kr. 20,000.

være fortrinsberettigede, og jeg vil derfor indstille, at dertil i Tre-aaret anvendes omtrent $\frac{1}{3}$ af deres hele Kostende, altsaa:

til N. 3. Stikrender, Broer og Grusning i Bardo	„	5,000.
„ N. 6. Paabegyndelse af Vei fra Bardo Kirke op mod Strømsmo	„	7,000.
e. Arbejderne N. 1, 4 og 6 antages omtrent at være lige berettigede.		
Jeg indstiller til hver af dem omtrent $\frac{1}{3}$ af deres Kostende altsaa		
til N. 1 paa Hindøen	„	30,000.
„ N. 4 i Lyngen	„	9,000.
„ N. 6 i Balsfjord	„	9,000.

 Kr. 80,000.

Veianlægget N. 7 faar i Betragtning af den store Andel, som allerede er indstillet til Maalselven og Bardo, henstaa til et følgende Treaar. Jeg tør ikke anbefale at splitte Beløbet mere end skeet. Veianlægget paa Hindøen kan jeg ikke finde fortrinsberettiget fremfor Anlæggene i Lyngen og Balsfjord.

Tromsø den 3die Juli 1880.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Fra

Kommitteens No. 1.

Indstilling angaaende Anvendelsen af de for Aarene 1880—1883 til Veivæsenet bevilgede 80,000 Kroner.

Sag No. 52.

I Anledning af denne Sag finder 5 af Kommitteens Medlemmer, at Beløbet bør anvendes saaledes:

1. Til Grusning, Broer og Stikrender i Bardo, og til Grusning af Veistykket Gadskog—Kistefosbro i Salangen	Kr.	6,000.
2. Til Veie i Bardo	„	10,000.
3. Til Broer og Stikrender i Maalselven	„	20,000.
4. Til Vei paa Hindøen	„	26,000.
5. Til Vei i Lyngen	„	9,000.

6. Til Vei i Balsfjord 9,000.

Et Medlem forbeholder sig særskilt Votum.

Thi indstilles til Amtsformandskabet at udtale:

Amtsformandskabet anbefaler, at de af Stortinget for Aarene 1880—1883 til Veivæsenet bevilgede 80,000 Kroner anvendes saaledes:

1. Til Grusning, Broer og Stikrender paa oparbejdede Veie i Bardo og til Grusning af Veistykket Gadskog—Kistefosbro i Salangens Herred . . . Kr. 6,000.
2. Til Paabegyndelse af Vei fra Bardo Kirke opover mod Strømsmo m. V. . . 10,000.
3. Til Broer og Stikrender i Maalselven 20,000.
4. Til Vei paa Hindøen 26,000.
5. Til Paabegyndelse af Vei fra Skjærret til Sagelvvand i Balsfjord . . . 9,000.
6. Til Paabegyndelse af Vei fra Lyngseidet til Pollen i Lyngen 9,000.

Tromsø den 9de Juli 1880.

M. Lundberg,
Formand.L. M. Hansen,
Sekretær.

Undertegnede Medlem af Kommitteens tillader sig i Sagens Anledning at fremkomme med følgende Bemærkninger:

Naar der i Sagens Dokumenter er udtalt, at Veianlægget paa Hindøen ikke kan findes fortrinsberettiget fremfor de andre, saa skal jeg tillade mig at paapege, at Sagen længe om ikke længst har staaet paa Dagsordenen, at Statistikken viser, at Distriktet, hvorigjennem Veien skal gaa, er det tættest befolkede, at der findes forholdsvis langt flere Heste og andre Creature, at der er større Udsæd af Korn og Poteter, at der avles langt mere Korn og Poteter, og endelig at Kysten udenfor danne flere smaa Halvøer, der tunggjør Søferdselen mellem Gaardene indbyrdes, medens Veien er tænkt at gaa over de tilsvarende smaa Eider. Hertil kommer, at saavidt jeg ved, var Trondenæs den af Amtets Kommuner, der først paatog sig at udrede $\frac{1}{3}$ -dels Bidrag. Jeg kan ikke forstaa Andet, end at alt dette taler til Fordel for Veianlægget paa Hindøen fremfor de andre.

Med Hensyn til Fordelingen frygter jeg for at hvis Beløbet skal fordeles paa 5 a 6 forskellige Arbeidsfelter, saa vil dette i urimelig Grad fordyre Administrations- og andre Udgifter ved Flytning af Materiel og Arbejdere m. V. Dette undgaaes efter min Mening ved at anvende Beløbet paa faaere Anlæg. Skulde det derfor ikke være hensigtsmæssigt, at de 80,000 Kroner blev anvendt paa Anlæggene

Maalselven, Bardo og Hindsen, og at man saa i næste eller en senere Termin tog Lyngen og Balsfjord, og da gjorde disse smaa Veie fuldt færdige med engang.

Hvis den spredtere Fordeling ingen Indflydelse har paa Administrations- og andre Udgifter, er jeg enig med Hr. Stiftamtmanden i hans Forslag.

Jeg forbeholder mig derfor i Henhold til det anførte at fremsætte Forslag under Sagens Behandling.

D. u. s.

L. M. Hansen.

Amtmanden bemærker, at Komiteens Indstilling i Sag No. 52 kun i et efter hans Mening mindre væsentligt Punkt afviger fra Amtets Indstilling og at han ikke agter at gjøre sin Indstilling til Gjenstand for Votering, medmindre noget Medlem maatte forlange det.

Ordfører Hansen erklærede, at han optager Amtmandens Indstilling som sit Forslag.

Ordfører Nikolaisen fremsatte det Forslag, at der foretages den Forandring i Komiteindstillingen, at 23,000 Kr. anbefales anvendt til Hindøen og 12,000 Kr. til Balsfjorden.

Ved Votering blev derefter dels mod 4, dels mod 2 Stemmer, dels enstemmig Komiteens Indstilling i Sag No. 52 i sin Helhed bifaldt.

Derefter blev i Sag No. 55 enstemmig fattet følgende Beslutning: Sagen bliver gennem Stiftamtmanden at tilstille Trondenes Herredsstyrelse..

Sag No. 53. Forslag til Oprettelse af en Veikasse for Amtet og om Bidrag til Vei fra Lyngseidet til Vollen.

Amtmandens Skrivelse og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Amtmanden i Tromsø Amt.

I Skrivelse af 7de Juli 1876 (indtaget i Amtsformandskabsforhandlingerne for samme Aar Side 45—49) udtalte Veidirektøren, at man formentlig i Tromsø Amt burde udligne Bidrag særskilt til Veivæsenet. At dette antages at ville blive fornødent, blev ogsaa yttret i min Skrivelse til Amtsformandskabet af 2den Juli 1877 (se Amtsforhandlingerne for samme Aar Side 141), uden at jeg dog den Gang fandt tilstrækkelig Grund til at fremsætte noget bestemt Forslag.

Tiden dertil formenes imidlertid nu at være kommet. Som Amtsformandskabet vil have seet af en anden samme forelagt Skrivelse, er der nu af Bøve Herredskommuner vedtaget at tilskyde $\frac{1}{2}$ af Udgifterne ved Veianlæg, som ville blive udførte for det almindelige Veifonds Regning, ligesom dette paa den ene Side viser, at Interessen for Veivæsenets Udvikling og Erkjendelsen af Veies Nytte er vokset, saaledes maa man nok paa den anden Side indrømme, at Ydelse af et saa stort Bidrag i enkelte Tilfælde kan falde vedkommende Herred tung nok. Ialfald kunne saadanne for Veifondets Regning byggede Veie være af den Betskaffenhed, at det efter Omstændighederne vil findes billigt eller nødvendigt, at ogsaa Amtskommissæren bidrager noget. Der er desuden en hel Klasse af andre mindre Veie, Broer og deslige, som det for Samfærdselen og Fremkomsten over Eider og i Amtets mange Dalfører vilde være særdeles ønskeligt at hjælpe frem, men som ikke kunne ventes udførte ved Bidrag af Veifondet. I saa Henseende ville smaa Bidrag af Amtskommunen kunne virke meget ved Siden af de Pengeudlæg eller det Arbejde, som enten Herrederne eller Opsidderne i vedkommende Distrikt maa forudsættes, naar de kunne faa nogen Hjælp af Amtet, at ville yde. Man behøver, for at overbevise sig om hvormegen Trang der er til mindre Veianlæg i Amtet, kun at gjen gennemlange Lister om fremtidige Veianlæg, som ere indtagne i Amtsforhandlingerne for 1877 Side 201 og for 1879 Side 198.

Amtsformandskabet har tidligere af og til af den almindelige Amtskommunekasse bevilget mindre Bidrag til Veianlæg inden forskjellige Herreder. Denne Maade at bevilge paa har imidlertid den Ulempe, at man ikke har nogen vis bestemt Sum disponibel til dette Øiemed og at Bevilgningerne lettelig kunne komme til at foregaa uden den fornødne Oversigt over Forholdene i Amtet i det hele eller over de forskjellige Veianlægs indbyrdes Berettigelse eller over de forskjellige Distrikters Trang. Ganske anderledes vil Sagen stille sig, hvis man aarlig opkræver en bestemt Sum til Amtets Veikasse. Man vil da have et bestemt aarligt Beløb at raade over, og blive foranlediget til at opgjøre en Plan over dets billige og besigtsmæssige Fordeling mellem de forskjellige Distrikter.

Paa Grund af disse Betragtninger og idet jeg forøvrigt henviser til Veiloven af 15de September 1851 § 49 og 50, vil jeg foreslaa for Amtsformandskabet at fatte Beslutning om, at der for Aaret 1881 opkræves 2 Kroner pr. Skyddaler til Indtægt for Amtets Veikasse. Naar man betænker, at Gaardene i dette Amt i Al-

mindelighed ikke have en Skyld af over en halv Skylddaler og at en hel Del Gaarde have en meget mindre Skyld, antages ikke en saadan Udligning at ville føles som nogen væsentlig Byrde. Paa den anden Side vil der ved denne Ligning udkomme et Beløb, som i Aarenes Løb vil afgive et ganske væsentligt Bidrag til Veivæsenets Fremme. Amtet har som bekjendt en Matrikulskyld af omtrent 1786 Daler. En Udligning af 2 Kroner pr. Skylddaler vil altsaa give Veikassen en aarlig Indtægt af noget over 3500 Kroner.

Der vil maaske mod dette Forslag blive indvendt, at nogle Herreder i dette Amt i en saa væsentlig Grad ere henviste til Færdsel tilsøs og have saa ringe Anledning til Veianlæg, at det ikke vil synes billigt at opkræve en Veiskat af det hele Amt. Hertil skal jeg imidlertid bemærke, at der dog neppe gives noget Herred i Amtet, hvor man ikke skulde have Trang til Oparbejdelse af et eller andet mindre Veistykke, enten som Kirkevei, eller over et Eide eller i et Dalføre, samt at Sødistrikterne ialfald have en saa væsentlig Hjælp til sin Færdsel ved Bidragene til Dampskibsfarten inden Amtet, at nævnte Distrikter billigtvis maa finde sig i til Gjengjæld at yde noget til Indlandets Veie, samt endelig at Indlandsdistrikterne selv — bortset fra Statsbidragene — for en større Del bære og fremdeles, om end en Amtsveikasse bliver oprettet, komme til at bære Byrderne ved sit Veivæsen dels gennem Udredelse af Bidrag til Veifondet dels gennem Veienes Vedligeholdelse. Overhovedet gaar det naturligvis ikke an enten i Stats- eller Kommuneanliggender at gjøre en saa snæver Betragtning gjældende, at almindelige Bidrag til nyttige Foranstaltningers Fremme ikke skulde bevilges, medmindre disse Foranstaltninger kunde komme hvert enkelt Distrikt umiddelbart tilgode.

Det bemærkes, at i Aaret 1876 udlignedes der i Landets sydlige Amter i Gjennemsnit 78 Sk. eller Kr. 2.60 pr. Skylddaler til Amtsveikasserne.

I Forbindelse hermed fremlægges et Andragende af 13de Januar d. A. med et Bilag fra Lyngens Formandskab om størst muligt Bidrag af Amtskommunen til Lyngens Sogns Udgifter ved et forestaaende Veianlæg fra Lyngseidet til Pollen. Af Udgifterne, der ere anslaaede til omkring 40,000 Kroner, har Lyngens Sogn vedtaget at svare $\frac{1}{2}$ eller cr. 8000 Kroner. Der er imidlertid ingen Sandsynlighed for at dette Veianlæg vil blive fuldført, om det end bliver paabegyndt i det første Treaar. Antagelig vil Udførelsen komme til at strække sig ud over et Tidsrum af 6 $\frac{1}{2}$ 9 Aar, og Lyngens Sogn vil i saa Fald komme til at udrede omkring 1000 Kro-

ner aarlig, en Udgift, som i al Fald indtil videre ikke synes at være uoverkommelig og det kan saaledes formentlig ikke have nogen Hast med at afgjøre dette Andragendes Skjæbne. Dette ytrer jeg ikke, fordi jeg for Tiden vil udtale nogen Mening om, hvorvidt Amtskommunen til dette Veianlæg senere bør yde noget Bidrag eller ikke, men fordi jeg for nærværende vil udtale mig mod ethvert Andragende om, Bidrag fra Amtskommunens Side til Veianlæg. Man mangler nemlig for Tiden i nærværende Forestilling omhandlede Oversigt saavel over hvad Amtet aarlig vil anvende til Veivæsenets Fremme som over de forskjellige Veianlægs Berettigelse og de forskjellige Distrikters Trang til Amtsbidrag. Den i saa Henseende fornødne Oversigt og Plan vil man efter min Mening først saa, naar en Veikasse er oprettet og almindelig Udligning dertil vedtaget. Nu at bevilge Amtsbidrag til et enkelt eller nogle Veianlæg, frygter jeg, vilde være at give Rum for Tilfældigheder og planløse Bevilgninger. Paa Grund heraf vil jeg foreslaa, at Andragendet fra Lyngens Formandskab for Tiden ikke bevilges.

I Henhold til det anførte tillader jeg mig at indstille, at Amtsformandskabet fatter følgende

Beslutning:

1. I Aaret 1881 udlignes og opkræves til Indtægt for en Amtsveikasse paa Amtets Matrikulskyld 2—to— Kroner pr. Skylddaler.
2. Lyngens Sogns Andragende om Amtsbidrag til Veianlægget fra Lyngseidet til Pollen bevilges for Tiden ikke.

Tromsø, den 26de Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Fra

Komiteen No. 1.

I Anledning af Sag No. 53 tillader Komiteen sig at bemærke, at den paa Grund af Budgettets Stilling og Tidens økonomiske Tryk ikke tør anbefale Oprettelsen af en Amtsveikasse, skjønt den er enig med Hr. Stiftamtmanden i Foranstaltningens Hensigtsmæssighed og Nytte. Den kan som Hr. Stiftamtmanden heller ikke anbefale Lyngens Andragende om Bidrag til Veianlægget Lyngseidet—Pollen.

Thi indstilles til saadan

Beslutning:

1. Stiftamtmandens Forslag om Oprettelse af Amtsveikasse og Udligning til saadan bifaldes ikke.
2. Lyngens Andragende om Amtsbidrag til Veianlægget Lyngseidet—Pollen bifaldes ikke.

Tromsø, 9de Juli 1880.

M. Lundberg,
Formand.L. M. Hansen,
Sekretær.

Ordfører Helberg foreslaar at der fattes følgende Beslutning:

1. Af Amtskommunekassen bevilges for Aaret 1881 et Tilskud til en særskilt Veikasse for Amtet med 2000 Kr.
2. som Komiteindstillingen.

Subsidiært fremsatte Helberg det Forslag at Amtmandens Indstilling bifaldes, dog med den Forandring, at der kun udlignes 1 Kr. pr. Skylddaler.

Efterat Amtmanden havde erklæret, at han ikke fastholder sit Forslag, blev Votering foretaget med følgende Udfald: Ordfører Helbergs principale Forslag forkastedes med 11 mod 7 Stemmer. Derefter blev Helbergs subsidiære Forslag bifaldt med 11 mod 7 Stemmer. Herved bortfaldt Votering over No. 1 i Komiteindstillingen. Denne Indstilling No. 2 blev bifaldt mod 2 Stemmer.

Sag No. 72. Angaaende Veianlæg i Salangen.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes saalydende: Sagen bliver gennem Stiftamtmanden at tilstille Salangens Herredsstyrelse.

Sag No. 73. Angaaende Forandringer i Medicinloven.

Justits-Departementets Skrivelse med det deri nævnte Forslag, Christiansunds Skipperforenings Forestilling og Budgetkommitteens Indstilling samt Indstillingen fra Komiteen No. 2 ere saalydende:

Fra

Den Kongelige Norske Regjerings
Justits- og Politi-Departement.

Til Regjeringen er fra Odelstinget oversendt et af Repræsentanterne Gregersen, Ueland m. Fl. fremsat Forslag til Lov indeholdende Tillæg til Lov af 12te

Mai 1866 angaaende Medicinalafgift til Nordlands og Tromsø Amtskommuner, der ere overgaaede til dette Departements Behandling.

Idet man hoslagt oversender Aftryk af nævnte Forslag og en fra Christiansunds Skipperforening fremsendt Forestilling i samme Anledning tilligemed Aftryk af Budgetkommitteens Indstilling og Odelstingets Forhandlinger om Sagen, skal man, forinden Videre foretages, anmode Hr. Stiftamtmanden om at forelægge Sagen for først afholdendes Amtsformandskab for Tromsø Amt i Forbindelse med den i Departementets Skrivelse af 19de f. M. omhandlede Sag, samt om selv at afgive Deres Betænkning om Forslaget.

Det bemærkes, at man Dags Dato tillige har anmodet Amtmændene i Nordlands og Finmarkens Amter om at forelægge Sagen for de i indeværende Aar afholdende Amtsformandskaber i de respektive Amter samt om selv at udtale sig om samme.

Christiania d. 29de Juni 1880.

O. A. Bachke.

K. A. Langberg.

Til
Amtmanden i Tromsø Amt.

Nærværende med Posten idag modtagne Skrivelse med Bilage forelægges herved for Amtsformandskabet.

Tromsø Amt, 7de Juli 1880.

Chr. Kjerschow.

Forslag til Lov indeholdende Tillæg til Lov af 12te Mai 1866 ang. Medicinalafgift til Nordlands og Tromsø Amtskommuner.

Til
Odelstinget!

I Lov af 12te Mai 1866 § 2 bestemmes, hvorledes Medicinalafgiften til Nordlands og Tromsø Amtskommuner skal anvendes. Der har været megen Klage over, at Kjøbefartøiernes Besætninger i Sygdomstilfælde ere undtagne fra at nyde Godt af dette Fond, og det kan formentlig ikke nægtes, at Kjøbernes Fartøibesætninger har berettiget Krav paa at se dette Forhold forandret. Vi tillade os derfor at foreslaa, at i omhandlede Lov dens § 2, som Punkt 4 under Litt. a indtages følgende Bestemmelse:

Sag No. 44. Om Bidrag til en Kvægudstilling.

Amtmandens Skrivelse og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Amtmanden i Tromsø Amt.

Ved at meddele at der under Bevilgningen til Landbrugets og Husdyravlens Fremme for Budgetaaret 1880—1881 er af Statskassens Midler bevilget til en Kvægudstilling i Tromsø Amt 1000 Kroner, har Landbrugsdirektøren ved Skrv. af 15de Juni d. A. tilføiet, at Direktoratet finder det rigtigt at henlede Stiftamtmandens Opmærksomhed paa Ønskeligheden af at dette Aars Amtsformandskab bevilger det halve Beløb, som vil medgaa til næste Aars Udstilling, idet Direktoratet ikke tror at kunne anbefale denne Udstilling i Fremtiden opretholdt som udelukkende Statsforanstaltning.

Ved at meddele Amtsformandskabet dette skal jeg bede afgivet Beslutning om Amtskommunen vil bidrage noget og i saa Fald hvormeget til en lignende Kvædudstilling i Aaret 1881.

Det bemærkes, at Spørgsmaalet allerede var paa Bane ved Amsformandskabet i 1878, som enstemmig besluttede intet at bevilge i nævnte Anledning (se Amtsforhandlingerne for 1878 Side 108—110).

Tromsø den 26de Juni 1880.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Chr. Kjerschow.

Fra

Komiteen No. 3.

Da man for Tiden bruger flere Penge til Landhusholdningsselskabet, der for en væsentlig Del anvendes til Dyrskuer og Fjøsbejlinger, tror Komiteen at burde henstille til Amtsformandskabet at fatte saadan

Beslutning:

Fortiden bliver intet at bevilge som Tilskud til Statens Kvægudstilling.

Tromsø, 6te Juli 1880.

A. M. Helberg,
Formand.

Jens B. Dons,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 45. Forslag om Løn til Skydsskaffer i Finkroken.

Lensmandens Skrivelse med Paategninger og Komiteens Indstilling er saalydende:

Til

Hr. Fogden i Senjen og Tromsø.

Som Skydsskaffer ved Skydsstationen Finkroken har Even Berger forrettet indtil Foged Drejer afskedigede ham paa den Maade, at han, da han fandt Skydsskafferen overflødig, under en Forevisning beholdt Skydsbogen. Siden har der ikke været ansat Skydsskaffer i Finkroken; men da det ikke vides, at der er faldt nogen Resolution for Stationens Nedlæggelse, og da det nu og da hender, at Reisende som reise i offentlige Anliggender, forlanger Skyds sammesteds, tillader jeg mig at foreslaa, at der ansættes en Skydsskaffer, og at som saadan antages Even Berger, der er villig til at overtage Posten, hvortil han maa ansees skikket.

Tromsø Sundets Lensmandsbestilling, Tromsø den 2den Marts 1880.

Ærbødigst

L. Shjetlein.

Remitteres Hr. Lensmanden i Tromsø Sundet til Oplysning om hvad der kan ansees som passende Løn for en Skydsskaffer i Finkroken. Den tidligere Løn var 2 Spd. aarlig, som sidste Gang sees at være betalt for Aaret 1869.

Senjen og Tromsø Fogedembede, 15de Marts 1880.

N. J. Nilsen.

Da der paa Grund af Dampskibsfarten ikke kan antages at blive mange Skydser aarlig antages en Løn af 6 Kroner at være passende.

Tromsø Sundets Lensmandsbestilling, Tromsø den 31te Marts 1880.

L. Schjetlein.

Til

Hr. Fogden i Senjen og Tromsø.

Tilstilles Hr. Amtmanden i Tromsø Amt med Bemærkning, at Skydsstationen Finkrogen i de senere Aar ikke har været i Virksomhed, uden at det kan sees om den udtrykkeligen er nedlagt. Da det for enkelt Tilfælde, hvori offentlige Funktionærer begjærer Skyds, kan være ønskeligt at have Tilsigelsesstation paa dette

Sted, er der formentlig intet til Hinder for at den igjen optages mod en Løn af 6 Kroner aarlig.

Senjen og Tromsø Fogedembede, 1ste April 1880.

N. J. Nilsen.

Sagen forelægges herved Amtsformandskabet med Indstilling at den foreslaaede Løn bevilges.

Tromsø Amt, den 30te Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Komiteen No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Fra den Tid, som Amtmanden nærmere maatte bestemme, bevilges Løn til en Skydsskaffer ved Skydsstationen Finkroken med 6 -- sex -- Kroner aarlig.

Tromsø den 6te Juli 1880.

A. M. Helberg,

Formand.

Jens B. Dons,

Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 46. Andragende om Udbetaling af en Præmie for Rovdyr.

D. H. Hansens Andragende med Paategninger og Komiteens Indstilling er saalydende:

Løkvik, 18de Juni 1880.

Til Tromsø Amtsformandskab.

I Efteraars-Vinteren 1879 og i Foraars-Vinteren 1880 fangede jeg tilsammen 10 — ti — Stkr. Ræve. Som Regel for Fogden ved Udbetaling af Præmie, skal som Mærke Klørne paa begge Forlabber afskjæres. Da Ræv ikke før har været præmiebelønnet, betænkte jeg ikke dette, men brugte den af mig før brugte Fremgangsmaade ved ikke at medtage Klørne. Da Hr. Fogden vægrede sig for at udbetale mig Præmien, anholder jeg hos det ærede Amtsformandskab om at lade Præmiebelebets anvisning til Udbetaling af Hr. Fogden, ligesom undertegnede Vidner kan godtgjøre at jeg taler Sandhed og Skindene ikke før har været forevist.

Ærbødigst

D. H. Hansen.

Rigtigheden af ovenstaaende bevidner vi:

Jacob B. Matheson,

Anton Bertheussen,

Nærværende Andragende tilstilles ærbødigst Tromsø Amtmand med Tilføiende at Præmie ikke kunde udbetales, fordi Skindene ikke kunde mærkes. Da Rigtigheden af Hansens Forklaring om Dyrenes Drab ikke kan betvivles, tillader jeg mig at indstille Præmien til Udbetaling.

Senjen og Tromsø Fogedembede, 29de Juni 1880.

N. J. Nilsen.

Sagen forelægges herved Amtsformandskabet til Afgjørelse om Præmierne kunne udbetales.

Tromsø Amt, 30te Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Komiteen No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Forannævnte Præmie bliver at udbetale, dog uden Følge for Fremtiden.

Tromsø, 6te Juli 1880.

A. M. Helberg,

Formand.

Jens B. Dons,

Sekretær.

Ordtører Lund foreslog at Andragendet ikke indvilges. Ved Votering blev Komiteens Indstilling bifaldt med 15 mod 3 Stemmer.

Sag No. 47. Angaaende Præmie for Udryddelse af Ravn m. U.

Amtmandens Skrivelse og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Amtmanden i Tromsø Amt.

Amtsformandskabet i 1879 besluttede (se Forhandlingerne Side 105) at udsætte Forslaget om Præmie for Udryddelse af Ravn, Kraake og Skjære til Afgjørelse i indeværende Aar, efter at Herredsstyrelsernes Erklæringer vare indbentede.

Jeg skal i denne Anledning tillade mig at oplyse, at jeg hidindtil ikke har stillet nogen Opfordring til Herredsstyrelserne om at erklære sig i Sagen. Grunden dertil er væsentligst den, at Amterne ved Loven af 29de Mai 1879 have faaet en ny Udgiftspost paa Kontoen: Udryddelse af Rovdyr, idet Udryddelsen af Ræv nu er Gjenstand for Præmie, og at jeg antog, at Amtsformandskabet intet vilde have imod at Spørgsmaalet om yderligere at forøge Udgiften ogsaa ved Præmier for Ravn m.

v. udstod, indtil man fik nogen Erfaring om hvilke Udgifter Loven af 1879 vil medføre. Derom har man hidtil for dette Amts Vedkommende ikke nogen anden Erfaring end at der i den Tid af Aaret 1879, som forløb efter fornævnte Lovs Ikrafttræden blev udbetalt Præmier for 21 Ræve.

Tromsø den 30te Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Komiteen No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Spørgsmaalet bliver at henstaa uafgjort indtil videre.

Tromsø, 6te Juli 1880.

A. M. Helberg,
Formand.

Jens B. Dons,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Komiteens Indstilling bifaldes.

Sag No. 48. Om forhøielse af Løn for Vagtmesteren ved Ibestads Hjelpefængsel.

Amtmandens Skrivelse og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Amtmanden i Tromsø Amt.

Vedlagt fremlægger jeg for Amtsformandskabet et Andragende fra Lensmand P. B. Opsjøn om Forhøielse af hans Løn som Vagtmester ved Ibestads Hjelpefængsel samt om forøget Godtgjørelse for Varetægtfangers Forpleining. Idet jeg henviser til Bestemmelserne i Loven om Fængselsvæsenet af 13de Oktober 1857 § 12 og 23 samt til vedlagte af Amtmanden i det daværende Finmarkens Amt under 28de December 1864 udfærdigede Instrux for Vagtmestere og Regulativ for Bespisning af Fanger, skal jeg bemærke, at Lensmand Opsjøn som oplyst i Amtsformandskabsforhandlingerne for 1878 Side 43 er forpligtet til at forrette som Vagtmester ved nævnte Fængsel for saadan Løn, som maatte blive bestemt, og at den for Tiden er fastsat til 40 Kroner aarlig.

Godtgjørelse for Fangers Bespisning samt for Lys, Varme, Vadsk og Renholdelse har hidtil været udbetalt Lensmand Opsjøn med det samme Beløb, som

Fængselsdistriktet efter fornævnte Lovs § 31 oppebærer af Statskassen nemlig 80 Øre daglig.

Til Sammenligning hermed kan anføres, at Tromsø By betaler den ved Distriktfængslet ansatte Vagtmester i Sommermaanederne Kr. 0.94 og i Vintermaanederne Kr. 1.20 daglig for hver Varetægtsfange.

Efter hvad der oplyses i vedlagte Opgave af 10de Juli 1877 fra den tidligere Vagtmester samt i Lensmand Opsjøn's Andragende har Belægget i Fængslet i de 13 Aar 1867 til 1879 i Gjennemsnit aarlig været 9 Fanger med 90 à 100 Forpleiningsdage. For de første 4 Maaneder af indeværende Aar har Forpleiningsdagens Antal været usædvanlig stort nemlig 190.

Opsjøn andrager nu, som det vil sees, om Forhøielse enten saaledes at Lønnen bliver 300 Kroner aarlig og Forpleiningsgodtgjørelsen Kr. 1.40 pr. Dag, eller saaledes at Lønnen bliver 480 Kroner aarlig og den daglige Godtgjørelse som hidtil 80 Øre.

I Henhold til det, som er oplyst i Andragendet, finder jeg nok, at Billighed taler for at nogen Forhøielse finder Sted, men jeg kan dog ikke gaa saa vidt som andraget. Hvor langt man bør gaa, er en Skjønssag, hvorved jeg dog skal bemærke, at man formentlig ikke kan tage noget væsentligt Hensyn til det usædvanlig store Antal af Fængselsdage i Januar — April 1880. Idet jeg blot gaar ud fra Gjennemsnitts-Belægget for den oven anførte Række af Aar er jeg tilbøielig til at antage, at Amtsformandskabet tager alle billige Hensyn ved at fatte følgende

Beslutning:

1. Den Lensmand Opsjøn af Amtskommunen tilkommende Løn som Vagtmester ved Ibestads Hjelpefængsel bestemmes indtil videre til 100 Kroner aarlig:
2. Den i Fængselsloven af 13de Oktober 1857 § 12 omhandlede Godtgjørelse for Fangers Forpleining og for Lys, Varme, Vask og Renholdelse udbetales for nævnte Fængsels Vedkommende indtil videre for hver Fange pr. Døgn med Kr. 1.00 i de 6 Maaneder April — September og med Kr. 1.20 i de 6 Maaneder Oktober — Marts. Dele af et Døgn regnes for helt Døgn.
3. Ovenstaaende Bestemmelser træde i Kraft fra 1ste Januar indeværende Aar.

Tromsø, den 30te Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Til Tromsø Amtsformandskab.

3. Af Medicinalfondet Bidrag til Sindssyges Forpleining	”	6,000.00
4. Opkrævning af 15 Kroner pr. Skylddaler efter en Matrikulskyld af 1786 Daler 3 Ort 18 $\frac{1}{10}$ Skilling giver	”	26,801.30
		<u>Tilsammen Kr. 34,767.97</u>

Tromsø Amt, 10de Juli 1880.

Chr. Kjerschow.

Formanden for Budgetkomiteen bemærker, at Komiteen har gennemgaaet samme og indstiller at det bifaldes.

Enstemmig Beslutning: Amtmandens Forslag bifaldes.

Amtmanden fremlagde derefter som

Sag No. 76 foreløbig Meddelelse fra Salangens Formandskabs Ordfører om at Herredsstyrelsen i Møde den 28de Juni har besluttet Oprettelsen af en fast Station for Landskyds fra Søvejen, men at Tiden ikke har tilladt ham at indsende en formelig Udskrift.

Ordføreren fra Salangen tilføjer, at Herredsstyrelsen i nævnte Møde enstemmig har udtalt sig for at Betalingen fra nævnte Station forhøies til Kr. 1.60 pr. Mil og han anholdt nu om at Amtsformandskabet i Henhold til Lov af 17de Juni 1869 derom vilde afgive sin Bestemmelse.

I Anledning heraf besluttedes enstemmig, at nævnte Betaling forhøies saaledes som af Herredsstyrelsen foreslaaet fra den Dag af da fast Station oprettes.

Til Medlemmer af Landhusholdningsselskabets Bestyrelse gjenvalgtes enstemmig Stiftamtmand Kjerschow og Handelsmand Helberg og til Suppleanter Kasserer L. M. Hansen og Handelsmand Moe.

Til i Aaret 1881 at møde som Amtskommunens Fuldmægtig ved Tromsø Amts Dampskibsselskabs Generalforsamling valgtes enstemmig Stiftamtmand Kjerschow og til Suppleant Foged Nilsen.

Til Medlemmer af Bestyrelsen af Amtsskolen valgtes:

1. uden Hensyn til Bopæl: Kirkesanger Nikolaisen og Kasserer L. M. Hansen samt til Suppleanter Skolelærer Lundberg og Handelsmand D. V. Lund.
2. som boende i Ibestad Herred: Sognepræst Blom og Lensmand Schjølberg og til Suppleanter Gaardbruger Henning Olsen Skog og Lensmand Opsjøn.

Til Medlemmer af Sygehuskommissionen gjenvalgtes Kirkesanger Nikolaisen og Lensmand Schjetlein.

Honoraret for Revisionen af Amtskommunens Regnskaber for Aaret 1879 bestemtes enstemmig til 300 Kr., hvoraf 75 Kr. udredes af den almindelige Kommunekasse og 225 Kr. af Medicinalfondet.

Til Revisorer af Regnskaberne for 1880 gjenvalgtes Kasserer L. M. Hansen og Handelsmand Helberg samt til Suppleanter Handelsmand Drevland og Kirkesanger Nikolaisen.

Næste ordinaire Møde besluttedes enstemmig afholdt i den første Halvdel af Juli Maaned 1881 i Tromsø By efter nærmere Berømmelse af Amtmanden.

Da ingen flere paa Forespørgsel havde noget videre at anføre eller bemærke, tilførte Amtmanden, at han intet havde at erindre mod de fattede Beslutninger.

Modet hævet.

Chr. Kjerschow. P. Kjerschow. L. B. Drevland. L. M. Hansen. Ditlef V. Lund.

Jens B. Dons. S. Tollefsen. Joh. Fr. Hansen. Oskar Eng. Peder Svendsen.

D. Heitmann. T. Olsen. M. Lundberg. J. R. Nilsen. N. Kristoffersen.

P. Chr. Nikolaisen. A. M. Helberg. Lars Jerame.

Joh.s H. Giæver. Peder B. Giæver.

Agronom Hansens Fjøsbejaringer i 1879.

Herved har jeg den Ære at afgive Indberetning over de af mig i Maanederne Marts, April og Mai d. A. afholdte Fjøsbejaringer.

I Marts begyndte jeg Fjøsbejaringen i den indre Del af Lenviks Herred, hvor jeg besøgte ca. 100 Fjose. Disse havde et samlet Kreaturantal af 174 Heste, 94 Oxer og Kviger, 949 Faar og Geder, og 386 Melkekjør. For at udfinde hvor meget Foder man har regnet for hvert Dyr fra Høsten, har jeg omgjort Heste-, Ungfæ- og Faarefoder til Kofoder, i det Forhold, at 1 Hest = 2 Kjør og 5 Faar = 1 Ko. Angaaende Vægten paa Høet har jeg dels henholdt mig til Opgaver fra Vedkommende, og i Mangel af andre Oplysninger benyttet Udmaalning af Høhusene i det Forhold, at 1 Kubikalen regnes for 1 Vog Hø.

Efter den saaledes beregnede Høbeholdning faldt der i det bereiste Strøg af Herredet gennemsnitlig 58 Vog Hø pr. Kofoder. Der var Enkelte især i Omegnen af Rogsfjorden der fodrede og røgtede sine Kreaturer meget godt, saa at de havde fuldt Udbytte af sine Creature; men saa var der ogsaa andre Steder længere op i Dalen hvor Kreaturstellet dreves paa en meget primitiv Maade. Fjøsene bestod som oftest af Gammer, der vare mørke og trange og opfyldte med forpestet Luft; i saadanne elendige Hul blev Heste, Kjør, Faar og Geder indespærrede om hverandre, og naar da tillige Sultefodring og Vanrøgt kom til, var det ikke meget hyggeligt at betragte et saadant Stel. I Rogsfjordstrømmen afholdt jeg et Foredrag og Diskussionsmøde, der bivaanedes af omtrent 30 Tilhørere, mest Kvinder. Efter bedste Evne søgte jeg at forklare dem Alt vedkommende Creaturenes Fodring, Røgt og Pleie, og ligesaa Melkens Behandling for at faa det bedst mulige Produkt.

I Salangens Herred besøgte jeg 85 Fjose. Disse havde et samlet Kreaturantal af 112 Heste, 118 Oxer og Kviger, 1379 Faar og 401 Melkekjør. Der havde gennemsnitlig fra Høsten 47 Vog Hø pr. Kofoder. Enkelte af de større Gaardbrugere øverst i Salangsdalen fodrede og røgtede sine Creature godt, havde gode og bekvemt indrettede Fjose. Forresten var det i Almindelighed meget daarligt bevendt med Kreaturstellet; mange Steder dreves Sultefodringen i høj Grad. Alle mulige Sorter Surrogater brugtes, deriblandt var Hestegjødtsel det mest almindelige brugte Surrogat; for at gjøre den mere velmagende blev den kogt i 1 a 2 Timer sammen med Bygavner og i Mangel deraf med Høfrø. — Da blev det erklæret for at være et godt Maaltid for Koen.

I Trangø Herred besøgte jeg 66 Fjose. Disse havde en samlet Kreaturbesætning af 71 Heste, 67 Oxer og Kviger, 1000 Faar og Geder og 299 Melkekjør. Høbeholdningen var fra Høsten af omtrent 50 Vog pr. Kofoder.

Naar man tager Hensyn til, at de fleste Gaarde, jeg besøgte, ligger fjernt fra Søen, at Opsidderne hovedsagelig er henvist til det fra Sommeren samlede Hø, og at Tang og Fiskeaffald ikke kan faaes ialfald ikke i den Tid da den mandlige Befolkning er paa Fiske, saa bliver, naar Høet slipper op, Sultefodring en uundgaaelig Følge. Mange er det ogsaa som stole altfor meget paa det i Distriktet almindelig faldende Smaasildfiske; naar da dette slaar feil, som Tilfældet var i forrige Høst, bliver Nøden endnu større. Da bliver det Kvindernes Sag at tilveiebringe det manglende Foder, som ikke altid bestaar af det bedste Slags; findes der da Poteter og Korn i Huset, bliver ogsaa disse Sager brugte for at støtte det daarlige Foder; saa tilslut kommer baade Folk og Creaturene til at sulte. Værst faren er Hestene og Faarene, da de ikke kan saa godt tilgodegjøre sig af alslags Surrogater, derfor er ogsaa Faaret paa de fleste Steder i en ynkelig Forfatning. Paa en Gaard i Laxfjord kom jeg ind i en Gamme, hvor der var 12 Smaafæ; i en Afdeling stod der 5 Faar, disse var det en stor Ynk at se paa, de havde spist Ulden af hverandre, saa de var ganske sneue for Uld og forresten var det bare Ben og Skind. Da jeg var tilstede, stod de og spiste paa Birkeris, og dette havde været deres eneste, ialfald hovedsagelige Føde i lang Tid. Paa samme elendige Maade har Eierinden af nævnte Faar drevet det i flere Aar. Der var ogsaa andre Steder, hvor det saa ud for at Sultefodringen brugtes hvert Aar. Jeg søgte saa meget som muligt at anskueliggjøre for Vedkommende det barbariske i at behandle sine Kreaturer paa en saadan Maade. Det er beklageligt, at man ikke skal kunne ramme saadanne Dyrplagere med Lovens Straf, da dette utvivlsomt vilde være det aller- virksomste Middel til at fjerne Sultefodringen.

I Bergs Herred besøgte jeg 100 Fjose. Disse havde et samlet Kreaturantal af 37 Heste, 47 Oxer og Kviger, 1007 Faar og Gjeder og 223 Melkekjør; i Gjennemsnit paa hvert Kofoder 33 Vog Hø. Hos de fleste betragtes Høet kun som Bifoder; Hovedfoder var de forskjellige Surrogater, som bringes tilveie efterhvert som de tiltrænges, saasom Skav, Brom (Barken og Riset af Rognetræet), Fiskeaffald og Tang og naar det led længere ud paa Vinteren, Tarre, som bruges i større Mængde. De fleste Steder hvor jeg var, var de fri for Hø i Marts og April, siden

maatte Kreaturene nøie sig med de ovennævnte Surrogater. Enkelte brugte ogsaa Meldrikke. Fjøsene vare paa flere Steder meget daarlige, lave og trange, og saa overfyldte med Kreaturer, at der skulde en stor Overvindelse til at gaa derind for modbydelig Lugt. Indredningen var saa elendig, at det maatte være en Pine for Dyrene baade at ligge og staa. I Almindelighed stod Faarene bundne til Væggen; paa gamle Fjose saa jeg flere Steder at Faarene havde gnavet Huller i Tømmer-væggen, formodentlig af Mangel paa Føde. Naar Underlaget i Baasene blev op-blødt af det vandholdige Foder, blev der enten kastet Sten nede i Baasen. Naar jeg skrubbete paa Kvinderne for et saadant utilgiveligt Slurveri, da de bare med lidt Arbeide kunde faa det bekvemt for de stakkels Faar, fik jeg altid til Svar, at Mændene ikke vilde befatte sig det mindste med Fjøsene, saa de matte gjøre Alt, og saa er vist ogsaa Tilfældet, thi jeg har seet, at der hvor Mandfolkene tager sig mere af Fjøsstel-let, der ser det ogsaa bedre ud i Et og Alt.

Agronom Hansens Reiseberetning 1879.

Efter Anmodning af Handelsmand Krogstad paa Kastnæshavn i Dyrø reiste jeg derhen en af de første Dage i Juni, for at opstikke nogle Grøfter og for at give Veiledning i Behandling af et større Areal Nyland, der skulde benyttes til Eng; derfra reiste jeg paa Foranledning af Sognepræsten i Tranø til Præstegaarden, hvor jeg opholdt mig nogle Dage, for at gjøre et Anlæg til Koldt vandstel for Melken, som strax efter blev taget i Brug og befandtes at svare til Forventningerne, da Kilden indeholdt tilstrækkeligt koldt Vand (+ 4° C.) Uden gode Melkekjeldere eller Koldt vandstel er det ikke muligt, især i varme Sommer, at holde Melken sød indtil Flødeafsætningen er fuldstændig foregaaet.

Den 24de Juni reiste jeg til Tovig paa Torvundersøgelse, men da Tælen endnu laa dybt i Jorden, maatte Undersøgelsen indstilles. Paa Opfordring af tvende Opsiddere paa søndre Rolnæs reiste jeg derhen, da de ønskede mit Raad i Anledning af nogle Forbedringer, de agtede at udføre paa sine Eiendomme. Endskjønt de drev Fiskeri paa det nærmeste det hele Aar, var dog deres lille Jordbrug godt drevet; det viste at de havde Interesse for Sagen og tillige at de benyttede

den Tid godt, som ikke medgik til Fiskerierne. I Dyrø Sogn opholdt jeg mig fra 1ste Juli; der besøgte jeg 5 Opsiddere paa Finland, hvor jeg undersøgte flere Myrer, men kun paa 2 mindre Myrer af ringe Dybde sandt jeg brugbar Brændtorv.

I Gumpedal besøgte jeg 5 Opsiddere, hvor jeg gav Veiledning i Jordbrug samt Kreatur- og Melkestel; de fleste af Opsidderne interesserede sig for Jordbruget, saa at de gjerne toge mod de Raad og Vink som jeg kunde yde dem.

Den 8de Juli reiste jeg til Tromsø for under Amtsforsamlingens Sammenvær at faa bestemt mine Reiser for Resten af Sommeren. Derfra reiste jeg til Lyn-gens Herred, hvor jeg opholdt mig fra 15de til 24de s. M. Der gaves Veiledning til flere Opsiddere i forskjellig Retning. Torvundersøgelse foretoges paa 5 forskjellige Steder, hvoraf paa det ene Sted Aarholmen fandtes udmærket Brændtorv i betydelig Mængde. Paa et Par andre Steder fandtes ogsaa god Torv, dog i mindre Mængde.

I Kvænangen opholdt jeg mig fra 26de Juli til 2den August. Der besøgte jeg nogle Gaarde i Burfjorden; min Beskæftigelse der dreiede sig udelukkende i agronomisk Retning. Hos Hr. Handelsmand Giæver paa Alteidet udarbejdede jeg Tegning til Indredning af en større ny Fjøsbygning. I Karlsø Herred opholdt jeg mig fra 3die til 10de August. Der besøgte jeg Langesund, hvor min Virksomhed bestod i at give Veiledning i Grøftning, Engdyrkning og en bedre Behandling af Gjødselen, som paa de fleste Steder i høi Grad vanskjøttes; paa enkelte Steder gaves Veiledning i Kreatur- og Melkestel. I Langesund er enkelte større Gaarde med god Jordbund, ligesaa flere mindre Brug med muldholdig og frodig Jord; men Interessen for Jordbruget er hos de fleste Opsiddere saare ringe. Jeg er overbevist om at dersom de havde anvendt noget mere Tid paa sit Gaardsbrug med Forbedring af sine Enge og Indskrænkning af sine Kreaturbesætninger, vilde de have høstet Indtægt af sit Gaardsbrug, medens de Fleste, som Kreaturstellet nu drives, maa i Vinterens Løb forbruge til sine Kreaturer største Parten af det Mel, som de fortjene paa Sommerfiske uden at have den tilsvarende Indtægt.

Et Dyrskue vilde vistnok virke gavnligt i Langesund, hvor Kreaturenes Røgt er saa høist forskjellig paa de forskjellige Steder og hos de forskjellige Opsiddere. Selv de der maa siges at have Nytte af sine Kreaturer (som vist er faa), vilde vistnok kunne drage Nytte af et Dyrskue ved de Oplysninger, der ved saadanne Anledninger altid vil fremkomme.

I Tromsøsundets Herred opholdt jeg mig fra 19de August til 6te September. Paa Tromsøen besøgte jeg Langnæsgaardene og Sannæs, samt tvende Landstykker tilhørende Bybeboere. Samtlige Opsiddere interesserede sig meget for Jordbruget og især for Kreaturstellet hvoraf de havde sin Hovedindtægt; de vare begjærlige efter at faa Raad og Veiledning i Alt som vedkom deres Bedrift. Paa Indlandet besøgte jeg 8 Gaardbrugere, som jeg dels gav Veiledning i Afgrøftning af Myrer og deres videre Behandling til Eng, og dels bistod med Kompostlægning og Gjødselens Behandling forøvrigt; videre fortsatte jeg Reisen til Bakkejord, hvor jeg undersøgte Torvmyrer hos 6 Opsiddere hvoraf de 4 havde meget god Brændetorv af betydelig Udstrækning; jeg fik ogsaa Anledning til at undervise i agronomisk Retning. Paa Mjelde og de nærmestliggende Gaarde undersøgte jeg Torvmyrer hos 6 Opsiddere, hos de 5 var jeg saa heldig at finde ganske god Brændetorv endskjønt enkelte af Myrerne laa temmelig langt fra Bostederne; paa Mjelde har ikke været brugt Torv før, men da der var Mangel paa andet Brændsel vil vel Torven for Eftertiden blive benyttet. I Strømsbugt undersøgte jeg Torvmyrer hos 3 Opsiddere; kun en af dem havde god Torv, dog i mindre Udstrækning; paa samtlige Steder fik jeg Anledning til at undervise i andre Retninger vedkommende Jordbruget. Paa Slotnæs var jeg hos en af Opsidderne for at være ham behjælpelig med Optagning af nogle lukkede Grøfter der skulde bortlede nogle Opkommer fra Indmarken.

Fra 13de til 16de September var jeg atter i Tovik og Sandstrand paa Torvundersøgelse; men jeg var ikke saa heldig at finde brugbar Torv, da Myrerne var af ringe Dybde; derfra fortsatte jeg Reisen til Salangen hvor jeg opholdt mig fra 16de til 28de Septbr.

I Bækkebunden besøgte jeg flere Opsiddere hvor jeg delvis underviste i Lægning af Grøfter og Gjødselblanding og dels i Kreatur og Melkestel. Bækkebunden egner sig udmærket godt for Fædrift, da der paa flere Steder er udmærkede Havnegange. Gaarden Hanglid kunde ved god Drift udvides til en betydelig Eiendom. Flere andre Gaarde i Salangsdalen besøgte, hvor jeg fik Anledning til at virke i agronomisk Retning. Koldvandsmethoden vinder saa smaat Indgang der; jeg gav specielt i denne Retning Opmuntring og Veiledning, da der var de, der vilde forsøge samme. Paa Præstbakmo gaves praktisk Veiledning i Osttilvirkning og Flødens Behandling før Kjærningen

Efter Opfordring fra en Opsidder paa Sætermo i Bardo reiste jeg derhen for at bistaa ham med Ordningen af nogle Forbedringer han agtede at udføre paa sin Eiendom; derfra reiste jeg til Medby hvor jeg var hos alle Opsidderne; de interesserede sig meget for Jordbruget, saa jeg fik god Anledning til at bistaa dem med Raad og Veiledning i Alt vedkommende deres Jordbrug og Kreaturstel; lige-saa undersøgte jeg nogle Myrer, hvor jeg var saa heldig at finde god Brændetorv, som for Opsidderne paa Medby var meget kjærkomne, da de i længere Tid har købt Brændsel. Paa Indre- og Yttregaard saavel som paa Magisaas underviste jeg i agronomisk Retning, paa sidstnævnte Sted undersøgte jeg en stor Myr, hvor kun paa en mindre Parcel af Myren fandtes brugbar Torv.

I Salangen interesserer man sig i den senere Tid meget for Jordbruget; i Høst var der foretaget betydelige Grøftarbejder og Nylandsbrydning; derfor var det et almindeligt Spørgsmaal hvor jeg kom, hvad skal vi bruge til Gjødsel? Paa flere Steder underviste jeg i Kompostlægning; ved Søkonten paalagde jeg dem at varetage Affaldet af Hjemfiskeriet saasom Hoveder og Indvold af Fisk. Enkelte har forsøgt Korg og Fiskeguano; sidstnævnte vil falde for kostbar til at blive almindelig benyttet hos os, medens Korg nok med Fordel kan benyttes, naar den bliver opløst og jævnt fordelt over Marken.

Lars Eriksens Fjøsbefaringer i 1879.

Efter Opfordring af Bestyrelsen for Tromsø Amts Landbusholdningsselskab har jeg i Tiden fra 22de Marts til 20de Mai undersøgt Kreatur- og Fjøsstellet i Balsfjorden, Tromsøsundets og Lyngens Herreder, og herunder — som det, der nærmest var min Opgave, — søgt at opmuntre og vejlede Befolkningen til et mere samvittighedsfuldt og lønnende Stel.

Resultatet af disse Undersøgelser, der har omfattet henholdsvis 137, 35 og 288 tilsammen 460 Fjose er noteret i vedlagte, til Udfyldning medbragte Sahemaer. Jeg skal i Nedenstaaende søge at give er Overblik over Tilstanden i det Hele, som det Enkelte, saavidt Schemaerne og min Erindring dertil giver Anledning.

Allerede den Maade, hvorpaa en Mand i saadant Ærinde modtages, vil i Almindelighed give ham en forløbig Ide om, hvordan det staar til med disse Ting paa Stedet. Det en en Selvfølge, at den, der steller sine Kreaturer godt, ikke alene

ikke kan have noget imod, at en Mand kommer for at se hans Fjøs og give et opmuntrende Ord desangaaende; han vil meget mere i de fleste Fald sætte megen Pris herpaa og vise al den Imødekommenhed, uden hvilken det er saa vanskeligt at virke i en god Sags Tjeneste. Derimod vil man i Regelen blive mødt med Kulde, ja Uvillie der, hvor Stellet er slet og hvor Forstanden eller Villien til at erkjende og forlade gammel Slendrian er liden eller ingen. Ikkun der, hvor der ei mangler Villie, men simpelthen Indsigt og Forstand, vil en saadan Mand ofte blive mødt med Velvillie og modtaget i god Tro som den, der kommer med gode Raad. Og her har han selvfølgelig lettest for at virke. Her kan det ske med det Gode, medens det ofte er nødvendigt at bruge Alvor, ja strenge Ord ligeoverfor Uvilligheden og den uforstandige Selvklogskab.

Jeg kan i den Anledning ikke undlade at oplyse, at det var en paafaldende Forskjel mellem den velvillige Maade, hvorpaa jeg blev modtaget paa de fleste Steder i Lyngen og Balsfjorden, og den Ligegyldighed, ja Kulde, hvormed man oftere i Tromsøundet opfattede mit Ærinde. At der gaves Undtagelser, er en Selvfølge, men Regelen var temmelig gjennemgaaende. Vistnok viser Tabellerne, hvilket nedenfor vil sees, hvad Fodermængden angaar bedre Resultater i Tromsøundet, end i de andre Herreder. Men naar Hensyn tages til det fra Tromsø By givne gode Exempel og til den høie Pris, hvori Melken staar paa Grund af Byens Nærhed, samt endelig, naar hensees til Fjøsenes Indredning og Stellet i det Hele — er jeg tilbøielig til at sætte dette Herreds Kreaturstel forholdsvis lavest, og tror jeg saaledes at kunne fastholde de ovenfor gjorte almindelige Bemærkninger.

I Lyngen, hvor den største Del af Befolkningen taler Kvænsk, var det nødvendigt at medføre Tolk, men denne Tjeneste blev med megen Velvillie udført vexelvis og uden nogen Godtgjørelse af flere af Sognets forstandige og kristelige Mænd. De betragtede Sagen, hvilket selvfølgelig er det vigtigste, fra et baade økonomisk og religiøst Standpunkt, og da de især i den sidstnævnte Henseende nøde almindelig Agtelse, vare de mig i flere Maader til Støtte.

I Balsfjorden viste Lensmand Olsen Sagen megen Interesse, idet han fulgte mig paa mine Befaringer i hele 3 Dage. Vi bleve begge modtagne med Velvillie og Venlighed af Befolkningen.

I Modsætning hertil teede man sig i Tromsøundet som de, der ei havde

nogen Undervisning behov, ja man yntede endog ligefrem om, at jeg der ikke havde noget at gjøre.

I Balsfjorden foretoges Befaringer i Tiden fra 22de Marts til 7de April og besøgte ialt 137 Steder med tilsammen 165 Heste, 364 Oxer og Ungfæ, 2,564 Smaafæ og 1,056 Melkekjør. Omsættes dette til Kjør, efter hvad jeg her har antaget for rimeligt, nemlig $1\frac{1}{2}$ Ko pr. Hest og 5 Faar pr. Ko, faar man omtrent 2,000 Kjør. Til disse havdes der ved Indsættelsen om Høsten efter mine Noteringer i Tabellerne henimod 80,000 Voger Hø, hvilket giver ca. 40 Vog pr. Ko. Ved Befaringen havdes en Høbeholdning af tils. ca. 17,000 Voger, hvilket fordelt paa 2000 Kjør giver $8\frac{1}{2}$ Vog pr. Ko. Regner man nu St. Hanstid som den Termin, da Kreaturene tidligst kunne siges at være „fremfødte“ her nord, ville disse Kjør i de tilbagestaaende 3 Maaneder af Vinteren, eller om man vil Vaaren, ikkun faa henimod 7 Mark Hø pr. Dag, medens der ved nogenlunde forsvarlig Fodring burde gives mindst 3 Gange saameget.

I Tromsøundet, hvor jeg tidligere har foretaget Befaring næsten overalt, befor jeg blot 35 Gaarde, og vil en Gjennemsnitsberegning ikke her give et saa klart Indblik i Forholdene, som Tilfældet var i det før nævnte Herred. Naar det saaledes af Tabellerne viser sig, at Høbeholdningen ved Indsættelsen om Høsten her var gjennemsnitlig 10 Vog større pr. Ko end i Balsfjorden, da maa det bemærkes, at der er mange Steder i Tromsøundet, hvor jeg ei naaede hen, og hvor Tilstanden skal være yderlig slet, saa at det sandsynligvis staar slettere til her end i Balsfjorden.

I Lyngen, hvor jeg ialt besøgte 288 Steder, maa Tilstanden snarere betegnes som meget slet, end som taalelig god, idet af det nævnte Antal blot fandtes 44 Fjøse, der med lavt stillede Fordringer kunde kaldes velstelte. Men jeg fik det Indtryk, at her raadede mere Uforstand end Mangel paa god Villie. Paa de Steder, jeg besøgte i Lyngen, fandtes ialt 227 Heste, 412 Oxer og Ungfæ, 3019 Smaafæ og 1255 Melkekjør. Dette svarer omtrentlig til 2400 Kjør, til hvilke der ved Indsættelsen om Høsten havdes ca. 40,000 Voger Hø = 17 Vog pr. Ko til en 9 Maaneders Vinter!!! Fremdeles vil det af Tabellerne sees, at den samlede Høbeholdning ved den Tid, Befaringen foregik, nemlig fra 1ste til 20de Mai beløb sig til ca. 880 Voger eller gjennemsnitlig ca. $\frac{1}{3}$ Vog Hø pr. Ko en hel Maaned, før der fandtes Næring for Kreaturene ude! Dette Hø fandtes imidlertid

blot paa 61 af de mindre daarlig stelte Steder. Paa 227 Gaarde fandtes ved nævnte Tid ikke et eneste Straa!

Hvad Fjøsenes Indretning og Stellet forøvrigt angaar, da er dette i alle 3 Herreder i Almindelighed slet. Især friste de arme Sauer en haard Skjæbne, idet de staa fastbundne til Væggen i de mørke Rum og i Almindelighed ligge i Dynd og Smuds til langt op paa Siderne. I de varme, kvalme Fjøs maa et Dyr med en af Naturen varm og tyk Pelts lide utroligt. Man gjør sig neppe nogen Forestilling om, hvilket Dyrplageri der paa mange Steder øves i denne og andre Henseender, dels af Haardhertethed og dels af Uforstand. Saadant maa sees for at fattes klart.

Jeg har seet saa meget af dette, at jeg anser det absolut nødvendigt, at man begynder at trække frem for Lyset Alt, hvad der burde komme tilsyne, og at man søger at værne om de arme Dyr der, hvor man kan naa ved Lovens Arm eller med moralsk Revselse. Man bør efter min Mening nævne de Folks Navne, der trods alle Advarsler og uagtet de hvert Aar dyrekjøbte Erfaringer — hvad enten hensees til de økonomiske Interesser eller til de umælende Dyrs — vedblive paa den gamle samvittighedsløse og uforstandige Maade. Jeg skal derfor henlede Opmærksomheden paa nogle af de værste Steder i disse Henseender:

I Storfjord: Bufin Lars Johannesen Mælen, Ole Svendsen Rastebynæs. I Kjiddal: Nils Mikkelsen, Klement Johannesen, Johan P. Johansen, Nils K. Thomesen. I Skarvedal (i Kaafjord): Henrik Mikkelsen, Henrik Henriksen, Johan Hansen, Ole Monsen, Hans Hansen. I Oxenæs: Johan P. Eriksen.

Hos Sidstnævnte døde 1 Ko og 1 Ungfæ henimod Vaaren efter Alles Siggende af Sult, og bleve de derfor simpelthen kastede i Søen. 1 Foderko hos samme Mand maatte Eieren kjøre hjem, fordi den var saa udmagret, at den ei formaaede at gaa selv. Ved min Ankomst den 1ste Mai var der blot 2 Kjør tilbage i Fjøsset, af hvilke den ene ikke formaaede at staa længere, medens den anden var saa vidt, at den holdt sig paa Benene. Det var en Ynk at se paa det lidende Udtryk i disse Dyrs Øine. De her nævnte af Lyngens Herred bør det paalægges Lensmanden i Løbet af kommende Vinter skarpt at tilse.

I Ramfjorden Tromsøsundet hos Ole Josefsen Kristoferjord og Karen Kristensdatter sammesteds: Hjerteskjærende Sultefodring.

I Thomasjord i Balsfjorden: Bufin Peder Amund Henriksen. Hos ham fandtes allerede 31te April ikke et Straa til 11 Storfæ, 16 Smaafæ, 1 Hest og en Del

Lam. Paatrosbugt: Henrik Andersen, Hans Pedersen, Ole Henriksen. Middagsnæs Ole Larsen. Kobbevognæs: Aage Johannesen. Kobbevog: Carl Johansen. Hansgaard: Nils Johansen. Sagelv: Anders Johansen. Laksvandsbugt: Peder Kr. Nilssen. Johan P. Henriksen (en rig Ungkarl). Langstrand: Hans H. Johannesen. Hestnæs: Nils Johannesen. Stornæs: Johan Mortensen.

I Tromsøsundet er Tilstanden bedst paa Kalsletlandet og i Strømsgaardene med Lerstranden samt Kvalsund, medens Kalfjorden, Sandnæssundet og Ramfjorden hører til de laveststaaende Steder. I Sandnæssundet, der dog ligger nær ved Byen, var Uvilligheden til at lytte til mine Raad størst og Stellet daarligst. Jeg fik her endog høre af en Mand, der fører det store Ord i Bygden, at jeg for som en „Landstryger“ for at „snige“ mig til en Fortjeneste af Kommunekassen. I den Anledning finder jeg her at burde oplyse dem, der endnu maatte staa i denne Vildfarelse, om at jeg hidtil udelukkende har været lønnet af Landhusholdningsselskabet og Selskabet til Dyrenes Beskyttelse.

Som Modsætning til de ovennævnte Personer er det mig en Glæde at kunne sige, at der var ikke faa Steder, hvor jeg fandt baade Villien god og Stellet forholdsvis godt. Blandt disse vil jeg særlig nævne:

Langnæs i Kaafjord: Kristian Wasmuth og hans Tjenestepige, forsvarlig Fodring og godt Fjøsstel. Pollen: Enke Ane Mikkelsdatter ligesaa. Storeng: Henrik Thommesen og Hustru do. Kalfar: Tjenestepige Elen Margrethe Olsdatter, som havde et yderst rensligt og udmærket Stel i et forøvrigt simpelt og daarligt Fjøs.

I Lyngen blev ved en tidligere Befaring uddelt en Del Præmier for godt Stel, men disse Folks Navne har jeg ikke anseet det nødvendigt her at gjentage. Jeg fandt fremdeles Stellet godt der. Anton Efraimsen Ekkernæs og Hustru i Kalfjord havde ogsaa udmærket Stel.

Det er en Selvfølge, at ovenstaaende Klager over den daarlige Tilstand i Herrederne i Almindelighed ikke gjælder de Embeds- og Bestillings- eller Handelsmænd, som jeg stødte paa. Hos disse pleier nemlig baade Fodring og Stel at være tilfredsstillende, tildels udmærket. Med Hensyn til hvordan Kvægavlen burde drives, tillader jeg mig at henvise til et lille Skrift om Kreaturstellet af O. Holmboe, udgivet efter Landhusholdningsselskabets Foranstaltning, og hvoraf jeg paa mine Reiser har uddelt en hel Del Exemplarer. Det var at ønske, at Almuen med Villighed og Opmærksomhed vilde læse og følge de simple, men gode Raad, som der

ere givne, og som jeg især vil lægge Kvinderne paa Hjerte. Man skulde da faa se, hvor godt et forstandigt Kreaturstel lønner sig, og man skulde spares for den Synd og Skam og de Samvittighedsbebrejdelser, som ethvert kristeligt tænkende Menneske absolut maa føle ved Betragtningen af al den Elendighed, som vore stakels Husdyr ere udsatte for!

Men det er ei nok, at Landhusholdningsselskabet ved Skrifter og Udsendinge virker for disse Ting, dersom Sagen ei finder virksom Deltagelse og Støtte hos den oplyste Almenhed. Man kunde saaledes have ventet, at Kommunebestyrelserne havde villet tage sig af disse Ting, der dog ere af saa stor Betydning for Befolkningens Velvære, ei alene i timelig, men — ret forstaaet ogsaa i aandelig Henseende. Dette er imidlertid desværre ikke Tilfældet. Det har saaledes gaaet meget trægt med at erholde Bidrag af Kommunerne til Landhusholdningsselskabet, der netop søger at virke i denne Retning, men som paa Grund af de smaa Midler, der ere stillede til dets Raadighed, ikke paa langt nær har kunnet strække sin Virksomhed saa vidt, som det ønskede. Men Sagen er nok den, at der mellem Kommunebestyrelsens Medlemmer — der dog skulde være af Herredernes bedste Mænd — sidde Folk, hvis eget Fjæsstel er saa slet, at de helst ikke ønsker det draget frem for Lyset.

Efter min Mening burde Ordførerne af og til beramme Møder til hensigtsmæssige Tider — Enhver i sit Herred — til denne Sags Fremme; thi det er paa høie Tide, at noget gjøres. Nøden er virkelig skrigende. Der gjøres Fremskridt i alle andre Retninger, men paa dette Felt er der en Stilstand, der ved sin Modsætning tager sig ud som Tilbagegang, og det bør man dog ei se roligt til.

Jeg betvivler ei, at der er Præster, som af og til benytte de hyppige Anledninger til at tale Dyrenes Sag, og jeg vil her nævne den gavnlige Virksomhed, som Sognepræst Brun i Maalselven udøvede i sin Tid paa Kreaturstellet der; men jeg tror dog, at der kunde virkes langt mere fra dette Hold, end til Dato er skeet. Der mangler som bekendt ei Steder i Guds Ord, der kunde vælges til Tekst — jeg vil blot nævne et Ord af David: „Den Retfærdige kjender med Om-sorg sit Bæst's (Dyrs) Liv, men de Ugudeliges Hjerter er haardt.“ Jeg henstiller ret indtrængende til Præsterne at afholde Møder, hvor Menneskets Pligter mod Dyrene kunne indskærpes, ligesom jeg beder dem ei gaa træt af at tale Dyrenes Sag ved hver givne Anledning!

Og vore Skolelærere! Hvad maatte ei de kunne virke? først og fremst paa den opvoxende Slægt og dernæst ogsaa ved sine Reiser omkring i Gaardene!

Endelig kunne Lensmændene, Proprietærerne og Handelsmændene baade i Landdistrikterne og i Byen virke godt i denne Sag. Det Afhængighedsforhold, hvori Almuen saa ofte staar til dem, maatte gjøre det let for dem at ophjælpe vor Kvægavl ved direkte eller indirekte Midler. Det er mig saaledes bekendt, at der er Kjøbmænd i Tromsø, som idet de have hjulpet sine Handelsfolk med Materialer til Opførelse af nye Fjose, ligefrem have stillet som Betingelse, at disse skulde være af en vis Størrelse og indredede paa den og den Maade.

Der har oftere været fremsat Forslag om Oprettelsen af Landhusholdningsskoler for Kvinder af Almuen, og jeg tror, at dette vilde være det virksomste af alle Midler til at udbrede sundere Begreber om et økonomisk rigtigt og moralsk forsvarligt Kreaturstel; thi det er jo især Kvinder, der sysle med denne Bedrift og som derfor ville raade i Fjøsset. Exemples Magt er stor, og hvis man tænker sig Kvinder af Almuens egen Midte oplærte til et ordentlig Hus- og Kreaturstel spredte omkring i de forskjellige Herreder som Husmødre — er der vel ingen Tvivl om, at de vilde øve stor Indflydelse paa Omgivelserne. Til en saadan Skole fordres rigtignok Midler, men var man blot enig i Tanken, maatte ogsaa disse kunne tilveiebringes. Man fik begynde i det Smaa.

Jeg tillader mig at anbefale denne Sag til Amsformandskabets Overveielse.

Sluttelig vil jeg med Vedkommendes, rigtignok nødigt givne Tilladelse ikke undlade at bemærke, at Hr. Toldbetjent Holmboe har været mig behjælpelig ved Affattelsen af nærværende Indberetning, ligesom jeg skylder Hr. Kirkesanger Nikolaisen Tak for den i forrige Aar indsendte.

Komiteen No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Til Tromsø Ams Landhusholdningsselskab bevilges af Amtskommunens Midler for Aaret fra 1ste Juli 1881 til 30te Juni 1882 et Tilskud stort 1000 — et Tusinde — Kroner paa Betingelse af at et lignende Beløb ydes af Statskassen.

Tromsø den 6te Juli 1880.

A. M. Helberg.

Jens B. Dons.

Formand.

Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 44. Om Bidrag til en Kvægudstilling.

Amtmandens Skrivelse og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Amtmanden i Tromsø Amt.

Ved at meddele at der under Bevilgningen til Landbrugets og Husdyravlens Fremme for Budgetaaret 1880—1881 er af Statskassens Midler bevilget til en Kvægudstilling i Tromsø Amt 1000 Kroner, har Landbrugsdirektøren ved Skrv. af 15de Juni d. A. tilføiet, at Direktoratet finder det rigtigt at henlede Stiftamtmandens Opmærksomhed paa Ønskeligheden af at dette Aars Amtsformandskab bevilger det halve Beløb, som vil medgaa til næste Aars Udstilling, idet Direktoratet ikke tror at kunne anbefale denne Udstilling i Fremtiden opretholdt som udelukkende Statsforanstaltning.

Ved at meddele Amtsformandskabet dette skal jeg bede afgivet Beslutning om Amtskommunen vil bidrage noget og i saa Fald hvormeget til en lignende Kvægudstilling i Aaret 1881.

Det bemærkes, at Spørgsmaalet allerede var paa Bane ved Amsformandskabet i 1878, som enstemmig besluttede intet at bevilge i nævnte Anledning (se Amtsforhandlingerne for 1878 Side 108—110).

Tromsø den 26de Juni 1880.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Fra

Komiteen No. 3.

Da man for Tiden bruger flere Penge til Landhusholdningsselskabet, der for en væsentlig Del anvendes til Dyrskuer og Fjøsbevaringer, tror Komiteen at burde henstille til Amtsformandskabet at fatte saadan

Beslutning:

Fortiden bliver intet at bevilge som Tilskud til Statens Kvægudstilling.

Tromsø, 6te Juli 1880.

A. M. Helberg,
Formand.

Jens B. Dons,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 45. Forslag om Løn til Skydsskaffer i Finkroken.

Lensmandens Skrivelse med Paategninger og Komiteens Indstilling er saalydende:

Til

Hr. Fogden i Senjen og Tromsø.

Som Skydsskaffer ved Skydsstationen Finkroken har Even Berger forrettet indtil Foged Drejer afskedigede ham paa den Maade, at han, da han fandt Skydsskafferen overflødig, under en Forevisning beholdt Skydsbogen. Siden har der ikke været ansat Skydsskaffer i Finkroken; men da det ikke vides, at der er faldt nogen Resolution for Stationens Nedlæggelse, og da det nu og da hender, at Reisende, som reise i offentlige Anliggender, forlanger Skyds sammesteds, tillader jeg mig at foreslaa, at der ansættes en Skydsskaffer, og at som saadan antages Even Berger, der er villig til at overtage Posten, hvortil han maa ansees skikket.

Tromsøundets Lensmandsbestilling, Tromsø den 2den Marts 1880.

Ærbødigst

L. Shjetlein.

Remitteres Hr. Lensmanden i Tromsøundet til Oplysning om hvad der kan ansees som passende Løn for en Skydsskaffer i Finkroken. Den tidligere Løn var 2 Spd. aarlig, som sidste Gang sees at være betalt for Aaret 1869.

Senjen og Tromsø Fogedembede, 15de Marts 1880.

N. J. Nilsen.

Da der paa Grund af Dampskibsfarten ikke kan antages at blive mange Skydser aarlig antages en Løn af 6 Kroner at være passende.

Tromsøundets Lensmandsbestilling, Tromsø den 31te Marts 1880.

L. Schjetlein.

Til

Hr. Fogden i Senjen og Tromsø.

Tilstilles Hr. Amtmanden i Tromsø Amt med Bemærkning, at Skydsstationen Finkrogen i de senere Aar ikke har været i Virksomhed, uden at det kan sees om den udtrykkeligen er nedlagt. Da det for enkelt Tilfælde, hvori offentlige Funktionærer begjærer Skyds, kan være ønskeligt at have Tilsigelsesstation paa dette